

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 38— Cor.
Pe jumătate an . . . 18—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 49— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zelaya Nr. 11

INȘERTAREA
se primește la adresa
redacției.

Mulțumite publice și la
desebiră costă știrii 20—

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Criza laborioasă

Ar trebui să punem acest titlu la plural. În adevăr, cari crize n'au fost laborioase, mai ales în anii din urmă, în acest regat, pedepsit de Dumnezeu, al Ungariei? — Și după care din ele, n'a trebuit să-i vină pe buze oricărui om care privește lucrurile fără preocupări baine, fără judecată strămbată de porniri vrăjmașe, vorba, mai potrivită aci și astăzi decât ori unde și ori când: Este, trebuie să fie, ceva putred în acest regat?

Ceva? Nu. Mult, mult, este putred în regatul Ungariei. Este o putreziciune pe care o văd și unii dintre aceia, în avantajul cărora se pretinde ca ea să se mențină și să se perpetueze. O văd, o cunosc și o denunț și unii dintre concetățenii noștri maghiari, cari nu mai pot fi înșelați, nu se mai lasă orbiți, de mira jurile cu cari cantă să-i încante acea subțire pătură suprapusă, ce în definitiv apasă și asupra lor, ca și asupra copiilor hotărât și declarat vitregi ai acestei țări.

Sunt puțini, ce e drept, acești concetățeni ai noștri ajunși la o cunoaștere mai matură și la o judecată mai teroseinică a lucrurilor, — sau, ca să nu facem o nedreptate nimănui, — sunt puțini acei cari se manifestă. Dar, putreziciunea din statul acesta o învederează mai ales situația apăsătoare, și tot mai intolerabilă, care s'a făcut majorității cetățenilor lui, celor de altă naționalitate decât cea maghiară.

Cercetându-se mai adânc lucrurile, aci are să se cante și să se găsiască originea

originelor tuturor crizelor din anii din urmă, — în avântul adică, ce s'a lăsat năzuințelor nu numai separatiste, dar și tiranice, ale conducătorilor diferitelor partide șoviniste maghiare. Avântul acela a ajuns să nu mai cunoască margini, a prins astfel de aripi, încât nu poate să nu conducă afacerile publice din conflicte în conflicte și deci din crize în crize.

Acuma, din Viena se anunță, că în camera de acolo începe și va continua discuția proiectelor militare, fără considerare la criza ministerială ungară, ce „n'ar putea influența reforma militară, care este indispensabilă”. — Ministrul apărării naționale a adăugat, accentuând necesitatea reformei proiectate, în deosebi a sporirii contingentului recruiților, că „o armată puternică este cel mai bun instrument de pace” — asta este o vorbă veche și cunoscută, — dar încă ceva: că „popoarele monarhiei nu voesc războiul” — și e vorba numai să se pună armata în stare de a nu se teme de vr'un conflict, — de a-i putea rezista la nevoie.

S'a vorbit, așadar de *popoarele monarhiei*, și ne place să credem, că nu s'au înțeles numai popoarele și actualmente privilegiate, ci toate acelea cari, în dreaptă proporție cu numărul lor, deopotrivă sunt chemate la toate jertfele ce le necesitează împlinirea adagului: „Si vis pacem”... Da, popoarele monarhiei voiesc pacea; dar ele nu voiesc numai pacea externă, ci mai cu seamă voiesc, cer, reclamă, pretind, — pacea internă.

Mai cu seamă, fiindcă numai condiția prealabilă a păcii dinăuntru poate să garanteze în mod statornic și neîndoios siguranța în afară... Iată, desigur, încă un adevăr tot atât de elementar, ca și toate acele multe, nemurite prin maxime și proverbe cunoscute și repetate de toată lumea.

Pacea internă, care să ne mântuie odată și să ne aperse de succesiunea acestor crize, ce dacă vor fi rezolvate tot în felul de până astăzi, nu ne vor putea duce, niciodată și cu nici un chip, la ceva bun, — pacea internă este după care oftăm de atâta vreme noi popoarele nedreptățite din regatul Ungariei. Iar această pace internă nu se va putea stabili, decât cu triumful ideilor de dreptate, de libertate și egalitate națională, din cari singure poate să porceadă și să se statornicească *frăția*.

Deci, nu reparații vremelnice ale mașinii guvernamentale, nu cărpeli și poteciri la acelaș sistem nenorocit și dezastruos, nu toate acestea vor putea aduce îndreptarea durabilă în stările cele putrede din regatul Ungariei. Ci întreaga politică de aci trebuie să-și mute punctul de sprijin, — dela punctul de sprijin, — dela punctul de vedere al intereselor nesăbuite oligarhice maghiare, la acela al îndreptățitelor revendicări ale tuturor popoarelor monarhiei.

Aci trebuie plecată urechea unui adevărat doctor, care caută și știe să găsească leac și vindecare, — nu paliative și espectante, cari adeseori se poate să lase să se înrădăcineze răul până să devină incurabil: Aci, la satisfacerea cerințelor de viață ale popoarelor, satisfacere, care singură va putea asigura pacea internă, și cu ea

Ce va să zică: politică „machiavelică”?

De prof. Frederic Paulsen

Trad. de M. S.

E valabilă și în politica morală? Așteptăm dela bărbatul de stat, cu drept cuvânt, ca să-i servească drept cimosură poruncile moralei, și în acțiunile sale politice? O întrebare din cele mai grele ale filosofiei practice. Afirmarea și negațiunea principiului își stau față'n față, în extreme răspicite.

Să ascultăm mai întâi negațiunea.

Nemijlocit la începutul teoriei moderne a politicii se tratează problema, cu cea mai mare hotărâre, în vestita carte a lui Machiavelli „despre principe”. Principele, stăpânul, are numai o lege a voinței și ființei sale: conservarea și potențarea autorității sale; ceea ce servește la aceasta este necesar politiceste.

Morala, zice Machiavelli, avem să o eliminăm cu desăvârșire când judecăm acțiunile politice, cel puțin din punctul de vedere politic înțelegând ea la jocul de sah. Ceeace se numește în graiul zilnic minciună, înșelăciune, putere răhăiată, sălbăticiie — toate acestea se țin de mijloacele, cu cari se câștigă și se menține puterea politică; de aceea sunt supuse numai unei veri din punct de vedere tehnic, dacă au fost

folosite cu îndemănare și dacă ele au dus la ținta dorită.

„Alții pot să umble după constelații de stat închipuite”, scrie Machiavelli în capitolul XV al „Principelui”, „eu vreau să urmez realitatea lucrurilor”.

Aici e în vigoare principiul: „Un principe, care vrea să-și susțină puterea, are lipsă să învețe să poată să nu fie „bun” și să fie în stare să se folosească de calitatea aceasta, după trebuință.

Un om, care-și face meseria, în oricare constelație s-ar afla, din bunătațe, va trebui să eadă între atâția alții, cari nu sunt buni”.

Și mai departe, în cap. XVIII:

„Să se îngrijească deci principele numai de învingere și să-și manifeste stăpânirea, mijloacele vor fi declarate totdeauna onorifice și vor fi lăudate, fiindcă plebea se lasă orbită totdeauna de aparență și de succes; pe lume nu există, de altminterlea, decât numai plebe”.

Principele trebuie să fie vulpe și leu totodată: leu, ca să poată exercita la timpul potrivit actul de violență necesar, vulpe, ca să poată recunoaște cursele și ea să se priceapă să pună și dânsul curse.

„Aceia, cari se razimă numai pe firea de leu, nu pricep postul de principe.

Un stăpânitor deștept nu poate și nici nu are voie să se țină de cuvântul dat, dacă acest cu-

vânt dat ar putea să i-se întoarcă spre răul propriu și dacă au dispărut motivele, cari l-au îndemnat să-și dea cuvântul de onoare. Dacă ar fi toți oamenii buni, n'ar fi bună această normă, fiindcă oamenii sunt însă deplorabili (ticăloși) și fiindcă nu și-ar ținea ei cuvântul dat, n'ai să-l ții nici tu față de dânsii.”

Aceeaș împărechere de păreri posimiste despre natura omenească cu un utilitarism absolut în politica de stat o avem și la *Thomas Hobbes*: oamenii sunt pur și simplu niște ființe egoiste; pot fi oprite de a tăbări reciproc unul asupra altuia, numai cu ajutorul fricii și prin faptul că îi silești. Aceasta este misiunea statului.

Ideile lui *Schopenhauer* bat aceeaș cărare: statul n'are nimic de a face cu morala; are o singură misiune: să împiedece ca supușii săi să sufere nedreptate. Aceasta o ajunge statul în urma puterii sale și a pedepselor, cari le dă, apoi cu teama de pedeapsă, care o exercită. (În opera sa: „Die Welt als Wille und Vorstellung”, pag. 62.) De altfel a spus și Machiavelli lucrul acesta: (în capitolul XVII) „Oamenii se sfîșie mai puțin să se atingă de unul, care evocă iubirea, decât de unul care îi inspiră frica. Căci iubirea e ținută numai de o legătură de deobligamente, care se rupe la orice ocazie, când ai foloase personale, fiindcă oamenii sunt deplorabili (ticăloși); frica însă este ținută în frâu de teama de pedeapsă, care nu te părăsește niciodată.”

incetarea tuturor crizelor, iar cu aceasta creșterea puterii monarhiei cu adevărat până acolo, încât să nu aibă a se mai teme de nimic, de nici un fel de conflict, fie din afară, fie dinlăuntru...

Altfel, crize tot atât de laborioase ca și cele de până acuma, ca și cea din zilele acestea, — vor continua chiar să se repete, la intervale mai lungi s'au mai scurte, — poate din ce în ce tot mai scurte. Și rezolvarea fiecăreia din ele, va purta mereu, în ea însăși, germeii celei viitoare.

INTERNE

Lukács ori Héderváry? Ziarul „Neue Freie Presse” ocupându-se cu criza din Ungaria, afirmă, că după părerea cercurilor politice ungurești e foarte probabil, că audiența lui L. Lukács va avea mai mare importanță decât toate audiențele câte au avut loc până acuma. Se crede, că M. Sa nu numai va asculta părerea ministrului de finanțe Lukács, ci după audiența Lukács se va întoarce în Budapesta cu o misiune stabilită.

Politicianii unguri, cari au fost primiți până acum în audiență la M. Sa, și-au exprimat dorința ca monarhul să autorizeze din nou pe contele Khuen-Héderváry cu conducerea afacerilor statului. In cazul, când aceasta ar întâmpina greutate, afirmă „N. Fr. Pr.”, partidul muncii naționale nu va face politică personală. Partidul muncii ține la aceea, că toți membrii noului cabinet să stea fără de nici o rezervă pe baza pactului din anul 1867, ceea ce, frește, exclude intrarea în cabinet a unor politicieni 48-ști, dupăcum este aceasta și dorința unor cercuri politice opoziționale.

M. Sa monarhul și rezoluțiunea. Din isvor bine informat primim următoarea informație: Politicianii unguri cari au fost primiți până acum în audiență la M. Sa monarhul, nu au fost chemați să informeze ei pe M. Sa, ci mai cu seamă pentru că monarhul să le comunice atitudinea hotărâtă ce dânsul o are mai cu seamă în chestia rezerviștilor. M. Sa a declarat fiecărui politician următoarele:

Nu va fi nici declarație, nici rezoluțiune. Re-eunosc, că recomandarea recrușilor aparține competenței d-tre. Inșă pretind, că nici o umbră de îndoială să nu se ivească asupra faptului, că dispunerea peste contingentul votat al recrușilor este dreptul meu. Inainte de toate vă rog că aceasta să o luați la cunoștință.

Ceeace e în vigoare pentru menținerea puterii în internul statului, e în valoare firește, chiar duplicat, pentru validitatea puterii în afară. Intra state, astfel zice doctrina aceasta, nu există o relație de drept, ci o relație de putere; pentru state e îndreptățit ceeace pentru indivizi a fost îndreptățit numai când se aflau aceștia în starea primitivă, a naturii: fiecare este stăpân peste atâta dreptate, de câtă putere dispune și are un drept necondiționat de a săvârși, ceeace este în stare să facă.

Acceasta zace în noțiunea statului; statul este unitatea cea mai superioară, ca putere și ca drept, și de aceea nu stă sub nici o putere juridică. Dacă ar exista deasupra statului un drept și o hotărâre legală, cu putere legală, ar înceta de a mai fi statul acesta un stat independent.

Existențe de acestea deci, cari nu sunt membre ale unei comunități juridice, își stau față în față ca simple ființe ale naturii și între ele există numai starea primitivă a naturii, adică starea de războie, în care singur „dreptul celui mai tare” valorează. Războiul poate fi purtat în diferite feluri, cu tunuri și cu vapoare pancerate, sau cu mijloacele diplomației și ale politicii de a prinde în laț, poate să fie latent câtăva vreme, nu încetează însă niciodată.

Pacea încheiată însemnează numai tranziția spre o formă mai latentă a purtării războiului;

Declarația aceasta hotărâtă a M. Sale a pus pe gânduri pe politicienii din partidul muncii, cari acuma se nuzesc să găsească un fel de soluție mai norocoasă a crizei actuale.

Episcopia maghiară. Cetim în „Unirea”: „Reținem dintr'o epistolă privată următoarele șire: „Poate „Unirea” nu are știre despre mișcarea din Sătmar, ce a apărut așa ca o notă fără nici o însemnătate în Magyarország, Szatmármegyei Közlöny, Nagybányai Hirlap; cumcă credincioșii gr.-cat. români au subscris o declarațiune, că la nici un caz nu doresc și nu voiesc să se despartă de episcopia română — *eddig nem voltunk, de exentul oláhok akarunk lenni* (până acuma nu am fost români, de aici încolo vrem să fim). Se zice, că 500 de capi de familie ar fi subscris declarația, ceace între împrejurările actuale e mare mângâiere pentru noi ținuta acelora, pe cari i-am crezut perduți pentru totdeauna...”

Rugarea noastră e, scrie „Unirea”, că scriitorul acestora să ne trimită informații exacte în chestie, căci la fața locului se petrec abundență lucruri, pe cari noi trebuie să le știm.”

Rugarea e aceeași și nădăjduim, că se va găsi cineva care să ne trimită informații amănunțite.

Sărbătorirea domnului și doamnei Scotus Viator în Viena. (Prin telefon).

Viena, 18 martie n. Tinerimea română din Viena folosindu-se de prilejul trecerii prin Viena a cunoscutului scriitor englez Scotus Viator și a soției lui au organizat duminică o frumoasă și foarte reușită serată în onoarea distinsului prieten al românilor.

S'au rostit discursuri însuflețite pentru d. Scotus Viator, relevând meritele mari ale acestuia întru apărarea naționalităților apăsate din Ungaria, și mai cu seamă a românilor.

D Scotus Viator a răspuns foarte emoționat, arătând importanța în politică a românilor și atitudinea pe care ei vor trebui să o ia în viitor.

In paranteză amintesc, că la această serată s'au cântat mai multe doine românești, cari au plăcut foarte mult distinsei tinere perechi.

Tot cu acest prilej, s'a sărbătorit și împăcarea dela Arad, relevându-se în dis-

cursuri însuflețitoare meritele persoanelor cari au contribuit la realizarea ei.

S'a hotărât și s'au trimis două telegramme de felicitare, una d-lui Constantin Stere, iar alta comitetului executiv al partidului național din Ungaria și Transilvania.

Iată textul telegramelor:

D-lui Constantin Stere, prof. univ.

Iași

„Luând parte la serbarea de împăcare a neamului românesc trimitem calde mulțumiri aceleuia, care mai bine înțelege durerile noastre și greaua noastră luptă.

Fie ca vorbele de pace de azi să fie strigătul de luptă de mâine”.

Comitetului național român i s'a trimis următoarea telegramă:

„Trimitem salutări frățești și aderență neclintită partidului național român.

Prin pacea dela Arad lupta ce ne așteaptă cu dușmanii ne găsește uniți și solidari”.

La succesul serbării de duminică seara au contribuit mult domnii: dr. Stere Ciurcu, dr. Marius Sturza și dr. Mihai Popovici.

In numărul viitor al ziarului nostru vom publica un raport amănunțit despre frumoasa serbară din Viena.

Reformele din Bosnia. Tratatul de pace a avut loc între ministrul comun de războiu, ministrul comun de finanțe și șeful guvernului bosniac în Viena au avut de rezultat o înțelegere deplină și definitivă în ceea ce privește administrația în Bosnia și Herțegovina. Cea mai mare schimbare va consta în faptul că ramurile principale ale administrației, cari până acum se țineau de cercul de activitate al ministrului comun de finanțe, va trece de aci înainte în sfera de drept a șefului de guvern, iar ministrului i se va păstra și mai de parte dreptul de control. Contra ori cărei hotărâri a șefului de guvern se poate apela la ministrul de finanțe. Cu alte cuvinte aceste reforme au lărgit foarte mult cercul de influență al șefului de guvern fără să-i fi schimbat însă și titlul.

ului; înarmările, spionajul, mituirea, pregătirile diplomatice ale războiului — nu încetează de loc. Pe ambele părți domnește, la încheierea unei păci, scopul firește de a menține pacea aceasta atâta timp, cât timp înoarea războiului cu arma în mână deschide perspectiva unor condiții mai favorabile, condiții cari să răsplătească risicul și jertfele războiului. Legea războiului însă este: să strici dușmanului cu orice mijloace, până ce-l nimicești. Astfel susține principiul lui Machiavelli, că precum nu există între state legături legale, tocmai așa nu există nici legături morale. Bărbatul de stat are să întrebe deci numai și numai de interesul țării sale și, în privința mijloacelor sale, numai de efectele lor, de eficacitatea lor, când își pune ceva drept țință. In politică nu există morală.

Nu lipsesc de loc teoriei acesteia exemple corespunzătoare: „principele” lui Machiavelli este decopiat cu fidelitate după natură; eroul său, Cesare Borgia reprezintă tipul politicianului din Italia secolului al cincisprezecelea în întreaga perfecțiunea sa. In tendințele sale de a acapara puterea politică sunt cu desăvârșire excluse considerațiile de ordin moral. In politică, fie aceasta referitoare la internul statului său la relațiile externe ale statului, e bun fiecare mijloc, se înțelege de sine, dela început, dacă te duce la scop. Aici nu este nimica neavincios, cum zice Hamlet, începând cu o echivocitate sarcastică, drama în dramă, „flecăresc numai, glu-

mind, te înveninează în glumă, nimic neavincios cât vezi cu ochii”. Firește, după ce cu merala am isprăvit-o, ca cu o credință deșartă medievală, ca cu o barbarie gotică, nu mai există nimic „neavincios”.

Iacob Burckhardt a redat minunat în „Cultura renașterii din Italia”, tabloul vieții politice a timpului acestuia.

Acelaș Burckhardt a descris cu aceeași linie caracteristică, hotărâte și verosimile, tabloul vieții politice din statele-orășe vechi-grecești, în primul volum al istoriei sale culturale grecești: din lupta orașelor întregalită, din lupta partidelor din orașe, din vânzoleala lor după putere în adunarea poporului și în fața judecării, era — de asemenea — exclusă cu desăvârșire morală: înșelăciunea și jurământul strămb, actele de violență și omorurile, săvârșite cu o parentă a îndreptățirii sau și fără de aceasta, erau la ordinea zilei ca mijloace ale politicii, în Atena, ca în Sparta sau în Siracusa și au ajuns tot mai dese, până ce eucerirea romană au pus capăt vieții politice independente a greșilor. Cu aceasta nu s'a sfârșit însă felul acesta de politică, numai că a pierdut ceva, în Roma, din caracteristica nesuferită, plină de micime de suflet, mulțumită grandoarei, solidității și directivei hotărâte spre țința dorită.

Acceasta este negațiunea moralei în politică.....

Rezultatul audiențelor.

Ziarul „Neues Wiener Tagblatt,” care servește cu multă abnegațiune interesele guvernului Khuen, scrie în numărul său de ieri următoarele:

După audiențele de până acuma, tot suntem încă departe de a putea înregistra știrea despre designarea nului prim-ministru. Deocamdată este vorba numai despre clarificarea situației.

Din punctul acesta de vedere audiența lui Coloman Széll este de mare importanță. Abstrăgând de la faptul, că politicianul acesta, se bucură de multă încredere la M. Sa, trebuie să se știe, că Széll a reprezentat în fața M. Sale un punct de vedere deosebit de al tuturor politicianilor pe cari li ascultase până acum M. Sa. Dintre cei ascultați până acuma din partea M. Sale, Col. Széll este singurul, care crede posibilă, ba chiar folosite rezolvirea crizei fără de proiectul de rezoluțiune. Iar persoana mai potrivită pentru rezolvirea crizei este, după părerea lui Col. Széll, Khuen-Héderváry.

Cont. Iul. Andrássy, care încă fusese în audiență la M. Sa, persistă pe lângă proiectul de rezoluțiune, la aducerea căruia dânsul încă contribuise mult. Cont. Iuliu Andrássy încă a declarat, că ar sprijini un cabinet Khuen, însă în contra unui cabinet în frunte cu Iuliu Justh ar lupta cu toată hotărârea.

Contele Al. Zichy a declarat M. Sale, că el încă persistă pe lângă proiectul de rezoluțiune și că ar sprijini pe cont. Khuen-Héderváry.

Acești trei politicieni, Col. Széll, Iul. Andrássy și Al. Zichy, au declarat, că în Ungaria nu sunt șanse pentru primirea provizoriului și, că reforma militară numai prin introducerea serviciului militar de doi ani va putea fi rezolvită.

Episcop reformat pentru episcopia gr.-cat. maghiară. Strașnică ideie..., utopică și ridiculă hotărâta a mai mișcat încă un paznic. Paznicul se manifestă acum — și e bine că se manifestă în felul acesta căci răsplata e sigură — e episcopul reformat Balthazár Dezső. Il doare așa de mult pe acest episcop că bieții valahi n'au și o episcopie care să întrebuințeze jargonul oficial al lui Árpád, singurul în care se poate ridica jertfa la famul ei să se îndrepte spre cer. Binevoitorul episcop își uită chiar de faptul că este luteran, și are cu tot dinadinsul episcopie gr.-cat. maghiară pentru românii gr.-cat. În ședința de alaltăieri a comitatului Hajdu a făcut o propunere în acest sens.

Propunerea a fost primită unanim. Ea a fost susținută de episcopul care de bună seamă crede că acum e posibil ceace ar fi fost posibil acum vre-o câteva secole, cu cele mai infame invective la adresa episcopului dr. Radu și a românilor rădani.

Intre altele au apostrofat pe episcopul dr.

Radu și pe soții săi că fac intrigi la sf. scaun. Nu-și dă seama strașnicul popă Balthazár că acei câțiva români, cari nu cunosc destul de bine limba românească o ascultă în biserică cu cea mai mare dragoste fiindcă știu că e limba lor și cât timp au conștiința aceasta nu vor permite ca în biserică lor să le servească în altă limbă. Tot așa n'a luat la cunoștință episcopul protestul energic al acelor români cu buze maghiare contra plânuitii episcopii gr.-cat. maghiară.

Părintele dr. V. Lucaciu în România. Din Slănic ni se anunță: Orașenii noștri au avut cinstea de a găzdui pe părintele dr. Vasile Lucaciu.

Marele luptător al românilor din Ungaria și Transilvania, a venit la noi în urma unei călătorii pe care a făcut-o în străinătate în tovarășia fratelui d-sale, d. inginer Lucaciu, directorul salinelor din Slănic.

În gară, dr. V. Lucaciu a fost primit cu mult entuziasm, de către toți localnicii în frunte cu d. maior Nedelcovici și alții.

Cu trenul de Arad, părintele Vasile Lucaciu a plecat în Transilvania, în uralele mulțimei, ce păreau că nu mai conțenesc.

Apel. Făcând și anul acesta, de Paști, o excursiune de studii în Italia cu studenții din cl. VII a gimnaziului nostru din Brașov, îmi iau voie a apela la simțul de jertfă a fraților români mai cu stare, rugându-i, să binevoiască a contribui cu cât vreau, ca să se poată bucura de aceasta ocaziunea și unii studenți săraci, dar distinși, cari ar merita să iee parte la excursiune.

Ajutoarele rog a se trimite cel mult până în 10/21 Martie. Brașov, 9/22 februarie 1912. Dr. Iosif Blaga, profesor.

Isolați de lume. Locuitorii insulelor Magdalene din golful St. Laurențiu-Canada, cel puțin 6 luni pe an, sunt fără nici o legătură cu restul lumii. Nici un vas nu cutează să se apropie în acest timp de țarm, căci acolo altă vreme nu e decât furtună, viscol sau ceață. Nu e nici un port și sunt o mulțime de stânci, aproape de fața apei. Neavând nici telefon nici telegraf, nu pot nici primi nici trimite vre-o știre. S'a înființat deci o telegrafie fără sârmă. Odată pe săptămână, sâmbătă noaptea, sosesc de pe uscat toate știrile concentrate într-o mie de cuvinte. Dumineca preotul cetește acest ziar în biserică. E lesne de înțeles, că din 3000 de locuitori ai insulelor, mai nimeni nu lipsește dela slujbă.

Ziarul „Dnevnic” despre țesăturile românești. Ziarul „Dnevnic” vorbind de inițiativa luată de cerând de către ministrul de culte din Bulgaria de a reorganiza învățământul profesional, relevă sacrificiile făcute de români pentru a desvolta industria casnică națională.

„Românii”, zice numitul ziar, „prin broderiile lor originale, au atras atenția și interesul întregii Europe. Vecinii noștri au triumfat de mult asupra uitării care era să facă a dispărea industria lor manuală, care constituie un dar din cele mai prețioase ale imaginațiunii naționale. Grație inițiativei private și altor organizații, astăzi ei se mândresc cu costumele naționale, cu ornamentele și motivele pitorești. Reînviind în felul acesta o industrie națională nu numai ei au manifestat o atenție specială față de imaginația populară, dar au dat mijloace de existență și sătenței române”.

Canonicul dr. Fl. Stan din Oradea-mare publică în „Az Ujság” o declarație referitoare la chestiunea teologilor eliminați și a altor stări dela episcopia gr.-cat. din Oradea-mare, protestând împotriva atacurilor calomniatoare ale presei ungurești:

Acuzat, că în seminarul pedagogic ca director ar fi interzis elevilor conversația în limba ungurească, dânsul desminte aceasta constatând faptul dureros, că „elevii noștri nu numai că n'or ști ungurește, mai cu seamă în clasele superioare, dar abia mai știu românește!”

Iată tristul adevăr!

Revenind asupra proiectatei episcopii gr.-cat. maghiare, reverendisimul canonic face următoarea declarație, în fel de „ibis redibis”.

„Vreau să accentuez, că noi nu avem nimic contra înființării episcopiei maghiare gr.-cat., dar suntem contra, ca acea eparhie, cu batjocurirea totală a libertății religioase, să se îmbogățească cu parohii de limba română curată.”

Apoi vedeți, reverendisime, tocmai aceasta e „hiba”, cum s'ar zice pe la Orade. Episcopia maghiară se înființează cu tendințele cele mai soviniște, de-a înghiți rând pe rând cât mai multe parohii române. Prin urmare este de combătut în principiu înființarea unui astfel de așezământ bisericesc.

Necrolog. Cu inima zdrobită de durere aducem la cunoștință tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților trecerea din viață a scumpei și neuitatei noastre soție, mamă și mătușă **Maria Țieran, născ. Calinescu**, întâmplată vineri, în 15 martie st. n. în etate de 64 ani și în al 42-lea an al fericitei căsătorii. Rămășițele pământești se vor așeza spre vecinică odihnă duminică în 17 martie n. c. în cimitirul bisericii ort. rom. din Oravița. În veci pomenirea ei! Traian Țieran, Alexandrina Țieran fii. Ioan I. Țieran soț. Lucreția Bogdan, Gheorghe Bogdan nepoți.

Coroane eterne. Constanța P. Barcianu, în loc de cunună peritoare pe cociugul neuitatului său nepot dr. Ioan Borcia profesor, dăruiește cor. 10 la fondul dr. D. P. Barcianu pentru ajutarea calfelor (sodalilor) fără lucru, al Reuniunii meseriașilor sibieni.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.**NICOLAE GOGOL****Suflete moarte**

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(53)

— Urmare —

— Dar știi d-ta cum se face bucătăria la el? Nu d-ta nu știi asta; dacă a-i ști, ți-ar peri pofta de mâncare.

— Eu nu știu cum se face bucătăria lui, așa dară nu pot să vorbesc despre ea; dar știu că costițele de porc și peștele cu sos roșu sunt foarte gustoase la el.

— Eu însă știu ce se înțelege în târg prin masa lui; acela care îi face proviziunile e canalia lui de bucătar, — care a învățat lucruri frumoase într'un restaurant francez; oamenii aștia jupuiesc o pisică și ți-o servesc drept mâncare de epure.

— Ce grozăvenie! De ce zici așa! — observă doamna Sabakevici, vădit intrigată.

— Ah! sufletelele, eu nu nascocesc; așa se face la ei; e aceeaș poveste la toți, vezi tu. Tot ce la noi este de lepădat, tot ce Akulka a noastră aruncă, să-mi fie cu iertare, în găleata cu gunoi toate astea la ei merg în supă. Da, așa e supă

lor. Poftește de gustă supa lor; e draguță supă! — Eu nu zic ba, porumbelule; dar, la masă, tu povestești în totdeauna lucruri de acestea...

— Dar, ingerașule, gândește numai, dacă ași face eu treburile astea... Tu mă auzi dimpotrivă spunând mereu că n'o să mă facă cineva să mănânc lături. Apoi broaște, spre pildă, broaște, poți tu să-mi tot spui că sunt mai delicate ca puilul de găină... poți să nu le prezinți acoperite cu un strat de zahăr, n'ai să mă faci să pun una măcar în gură... Și stridiile, hei! Stridiile, știm noi cu ce seamănă stridiile, hm! ajunge. Așa, Pavel Ivanovici, i-a ceva mai mult din pieptul ăsta de berbec... și din arpăcaș! din arpăcaș!... asta nu e, vezi d-ta, vre-o scârboasă de mâncare de berbec, cum se face în bucătăriile savante, cu carne care a zăcut patru zile pe scannul de măcelărie.

Toate acestea sunt nascociri ai doctorilor acestora în supă sărată, germanii și francezii, bucătari și medici, eu i-ași spânzura pe toți spate la spate cu cărțile lor cruciș pe piept! Ei au nascocit dieta și regimul, cure prin foame! Fiindcă au ei, bun! o fire plăpândă și niște oase de sgârciuri, nu-și pot închipui că stomachul rusesc nu se împacă cu știința lor de bolnavi și de moare-de-foame! Nu, asta-i scamatorie, înșelătorie, și n'o scot la capăt cu noi, te asigur”.

Aici Sabakevici rostogoli în jurul farfuriei sale niște ochi plini de manie, clătănându-și gusa pe gâtul său pierdut într'un strat de grăsime. „Civilizația! strigă ei; civilizația! eu, vezi d-ta, mai întâi, despre civilizația lor de Stridii și broaște,

eu... eu... mă... Ași zice mai bucurosu un alt cuvânt, dar fără îndoială la masă e de observat anumite bunecuvințe... La mine, nu merge așa; la mine dacă suntem zece inși la masă, se servește porc, e numai porc; se servește berbec, e numai berbec; e găscă ceia ce urmează, apoi e numai găscă... Mai bine n'am decât două feluri de mâncări, dar văd ce mănânc și mănânc până mă satur.

Sabakevici își spijinea principiile pe exemple concrete; el dăramase pe farfuria lui jumătate din mâncare, și mestecă tot; apoi supse și roase până la cel din urmă oscior cu un fel de scrupul și cu ochii închiși pe jumătate.

„Iată trebuie să recunoști, gândi Cicikof niște fălci de forță întâi!”

— La mine asta nu merge așa! la mine, urmă Sabakevici, ștergându-și cu șervetul mâinile și bărbia, nu-i ferească Dumnezeu! Ca la un oarecare Pușkin, o secătură care are opt sute de suflete libere de orice ipotecă, și care prânz este mai mizerabil decât cel din urmă din păstorii mei.

— Cine-i Pușkin acesta? — zise Cicikof.

— Un păcătos, un sgârțit cum nu-ți poți închipui. Deținuții, nenorociții cari zac în lanțuri în închisorile noastre, trăiesc mai bine ca el. Moare lumea de foame pe moșia lui.

— E cu putință? — reluă Cicikof cu interes; ce, în adevăr, mor țărani pe moșia lui?

— Țărani lui mor ca muștele.

— Ca muștele?... Așa, îmi dai voie să te întreb dacă stă aproape, ori departe de d-ta.

(Va urma.)

ECONOMIE

Trusturi.

Iată creșterea tropică a întreprinderilor industriale și comerciale. Precum multe tufe și arbuști, cari la noi abia vegetează chireit, în clima tropică se desvoltă în arbori și vegetație exuberantă: astfel asociațiile industriale și comerciale, cari la noi abia se ridică în ringuri și carteluri, în Statele-Unite ale Americii de Nord s'au desvoltat în trusturi, cele mai uriașe asociații industriale și comerciale. Ordinea de stat și socială a Statelor-Unite, care nu vrea să pună pedicia îndemnului de activitate și câștig; terenul enorm de întreprinderi, ce-l oferă un continent desțelenit de curând; mai socotiți mijloacele tehnice și financiare moderne, cari aici își pot desfășura liber puterea: toate aceste au produs întreprinderi de o extensiune și de o forță absolut necunoscute bătrânei Europe. Fie vorba de un trust, care dominează mai mult ori mai puțin producția unei marfe, fie vorba de o societate de cale ferată, care are în posesiunea sa o mare rețea de circulație: în amândouă cazurile se acumulează în mâinile puținor persoane sume și mijloace, cari pot scorni invidia cutărui ministru de finanțe din Europa.

Nici un om eugotător nu contestă trebuința acestei creșteri americane pentru desvoltarea splendidă și grabnică a întreprinderilor. Dar marile pagube ale acestei creșteri sunt prea evidente pentru a rămânea iatăși necontestate. Lăsate în voia poftii de câștig: comorile pământului american au suferit așa de mult prin exploatarea pădălnică din partea acelor întreprinderi, încât sleirea unora din ele e iminentă. Înghițirea întreprinderilor mici din partea celor mari are drept efect, că cumpărătorul unei marfe, pe piața americană, se trezește în fața unui număr din ce în ce mai restrâns de vânzători. Concurența se distruge treptat și cumpărătorului i-se impun prețuri exagerate. Lipsa publicației de socoteli ține în întinere, tănuiește administrația până și a celor mai importante întreprinderi, favorizează manoperele murdare, trag vâul peste supracapitalizarea întreprinderilor rentabile în sine. Iar căile ferate, prin acordarea de tarife reduse și alte avantajii, favorizează marii întreprinzători în dauna celor mici, grăbind înghițirea acestora și contribuind ca concurența să rămână numai cu numele. Iată trusturile principale:

United States Steel Corporation, trustul de oțel. S'a format din 12 fabrici și uzine mari și din 40—50 fabrici și uzine mici de fer și oțel. E cea mai puternică întreprindere industrială de pe întreg globul. Capitalul de acții și obligații (bonds) atinge suma enormă de 1486 milioane dolari sau 7437 milioane franci. La fondarea corporației, capitalul era de 1402 milioane dolari sau 7010 milioane franci. Despre extensiunea și capacitatea de prestații a trustului nedau dovezi elocvente forța de producție și mijloacele de exploatare. Actualmente întreprinderea poate produce anual:

Fer crud	160,000 tone
Fabricate gata	136,000 "
Ciment	130 mil. barelco

Pentru desfășurarea circulației, trustul are la dispoziție:

Locomotive	1,050
Vagoane de cale ferată	48,000

Căi ferate în administrație proprie 3,100 miluri, în timp ce numărul angajaților și muncitorilor trece de 220,000. — Prin cumpărarea, ori luarea în arândă de extinse terenuri ferose, trustul nu numai că s'a făcut independent, sub raportul aprovizionării cu mineral, dar s'a îngrijit pentru viitor, ca nu cumva v'ă întreprindere de concurență, punându-și piciorul în posesiunea de mineral suficient, să împedecă desvoltarea trustului. Stabilimentele nouă dela Gary, pe țărmul lacului Michigan, 40 km. spre răsărit dela Chicago, la înercușarea alor 5 căi ferate principale, formează uzina de oțel cea mai puternică și cea mai modernă de pe pământ.

Standard Oil Company of New Jersey. E trustul de petrol. S'a organizat în 1882 și reorganizat în 1897 pe baza unei sentințe judecătorești. Astăzi dispune de un capital de 330

milioane dolari = 1650 milioane franci și de 156 sucursale resfirate în America și pe toate continentele. Din petrolul brut american 84% sunt în mâinile trustului. Stăpânește în nemărate orașe iluminarea cu gaz și electricitate. El furnizează 80% din toate mijloacele de iluminat în America. Fondatorul trustului a fost Rockefeller. Dar de câțiva ani conducerea a lăsat-o vice-prezidentului John D. Archibald. Trustul a ureat prețul petrolului rafinat cu 45%, în timp ce al altor materii de consum s'a ureat numai cu 23%. Dividenda anuală e 50% și mai bine.

American Tobacco Company, sau trustul de tabac, s'a înființat în 1890. Capitalul fundamental = 316 milioane dolari sau 1580 milioane franci. Are 85 de uzine și preluera anual 175 milioane kg. tabac brut. El prevede 85% din consumul de țigarete 81% din al tutunului de lulea, 25% din al țigărilor de foi. Profitul curat anual trece de 50%. În 1908 a dat 40% dividendă, când a și fost pus sub acuză.

Gavr. Todica.

(Va urma.)

Ultima oră

Demonstrații în contra împăratului Franțose-Iosif și în contra monarhiei. Astăzi studenții universitari din Belgrad au convocat o adunare populară în piața din fața teatrului, protestând în contra politicii de opresiune a monarhiei austro-ungare în contra Croației. În discursurile lor oratorii adunării au atacat cu vehemență guvernul ungar și austriac și pe banul Cuvaj, la un ziar ungar afirmă, că unii oratori ar fi atacat chiar și pe M. Sa monarhul Franțose Iosif.

Studentul universitar Bugacievici din Zagreb a spus, că monarhia austro-ungară e o vrășmașă cea mai mare a popoarelor croat și sârb, și a de clarat, că în Zagreb este primită cu cea mai mare bucurie și simpatie abitudinea, cățănenilor sărbilor liberi în contra reacțiunii dinastiei de Habsburg și a monarhiei austro-ungare.

În sfârșit, s'a cetit un proiect de rezoluțiune, în care se protestează în contra politicii actuale din Croația și s'a trimis o telegramă de felicitare studenților universitari din Zagreb.

La sfârșitul adunării s'a cântat imnul „Hej slovan”.

Guveru revoluționar. Noul guvern revoluționar cretan a trimis o telegramă regelui Greciei, în care îi comunică constituirea guvernului și exprimă supunere și credință față de tronul grecesc. Guvernul a hotărât, că în viitor toate decretelor va aduce exclusiv în numele regelui Greciei.

Guvernul revoluționar a comunicat și conslaltelor puterilor protectoare constituirea sa.

Noartea lui Max Burekhardt. Din Viena ni se telegrafiază: Fostul director al „Burgteatrului” și eminentul scriitor, consilierul de curte dr. Max Burekhardt a înestăt din viață în urma unui atac de apoplexie.

Groznică ciocnire de trenuri. Din Varșovia se telegrafiază, că aproape de Suheden s'au ciocnit două trenuri de marfă. 50 de vagoane au fost distruse. Un mecanic a murit, 4 împiegați au fost grav răniți.

POȘTA REDACȚIEI

Celui din Oradea. Vă rugăm să ne informați regulat despre toate mișcărilor lui Mangra vânzătorul.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Dr. Isidor Pop, adv. Lugoj. Contul de care întrebați e achitat pe anul 1911.

Redactor responsabil: Atanasie Hălbășian.

Populația Parisului. După ultimul recensământ în Franția, Parisul numără o populație de 2.888,110 suflete. În Paris sunt de prezent 80,639 case, în cari locuiesc 1.123,634 familii.

Rectificare. În nr. nostru de duminică 4/17 martie în articolul: „In chestia teologilor din Cernăuți” pag. 9, coloana primă, s'a strecurat următoarea greșală: „...cu intenția de a bate și trage la răspundere pe redactorul, care un stricat” în loc de „...care e un student”.

Alegere de membru sinodal. Ni-se scrie: Preotimea din tractul protopopesc al B.-Comloșului a ales, cu totalitatea voturilor, de membru sinodal eparhial pe mult onoratul domn Mihai Păcățian.

La fondul de 20 bani, pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare al Reuniunii meseriașilor români sibiieni, au mai dăruit: Ioan Halalaj, notar, (Săsciori), 50 bani, Valeriu Miles, notar (Tilișca), soția sa Ana n. Borcia și copiii lor Lucia, Valeriu, Feliciași Liviu, 1 cor., Ioan Hanzu, paroh (Cacova), soția sa Matia n. Baltes 50 bani, Basiliu Necșa, paroh (Apoldul-super.) soția sa Ana și copiii lor Vasile, George, Asinefta, Paraschiva și Narta. 1 cor., Ioan Neagoe, paroh (Streani), 50 b. Nicolae Drăgan, notar (Bungard), soția sa Valeria n. Maniu 1 cor. 25 bani, Nicolae Vlad, paroh (Șelimer), 50 bani și Victor Tordășianu, prezident 10 bani.

x Seminarul juridic Dr. Goréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lipsă de mașini agricole, motoare cu benzin, ferării arme, etc., să cerceteze firma românească **Frații Burza din Arad**, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Numai semănța Meuthner cumpără cei ce judecă bine, economii cari își înțeleg interesul și grădinarii cu oarecare experiență chiar și atunci când altele ar fi mai ieftine, căci din practică se știe că aceasta nu ar putea să fie decât în detrimentul semințelor și spre paguba cumpărătorilor.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Baie de aburi pentru dame și domni. În scaldă „Opre” situată pe piața Tököly, Lunia și Vinerea p. m. între orele 3—6 stă baia de aburi la dispoziția on. dame. Pentru domni e deschisă baia de aburi zilnic dela 5 dimineța până la 1 ora d. a. Membri cluburilor și a societăților, militari, și poliția solveșe 70 fileri. Baia de aburi e transformată și din nou aranjată. Prețul redus la cumpărarea alor 10 bilete e de 8 cor.

„Cele mai vestite ghete americane „Vera” se vind numai la firma Buchsbaum és T-sa Arad. Cetiți anunțul de azi.

Teatrul Apolo. Azi, marți, teatrul Apolo va prezenta următorul program foarte atractiv:

1. Petersburg (admirabil tablou din natură).
2. Tablou amuzant. — 3. Jertfa mizeriei (dramă americană). — 4. Alpii salzburgieni (tablou pe natură). — 5. Diavolul în cutie (amuzant). — *Sânge sicilian* (dramă țărănească senzațională în 2 acte).
7. Pali în institutul de creștere (amuzant).

•Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I 80 fil. — Locul II 60 fil. — Locul III 40 fil. — Locul IV 20 fil. — Orhestră proprie. — Garderobă.

Inceputul repezentățiilor d. a. dela orele 2 și jum.—11 noaptea.

Un candidat de avocat

afă aplicare momentană în cancelaria subscrisului.

Dr. Stefan Chiriloviciu
advocat.
Ilia-Murășană (Marosillye).

Un scriitor

afă aplicare în cancelaria subscrisului pe lângă condițiuni favorabile.

Dr. Enea Andrea, adv.
Nocrich—Ujegyház.

„LUNCANA“

Institut financiar, societate pe acții în Marghita.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de contabil la „Luncana“, institut financiar, societate pe acții în Marghita (com. Bihor), se escrie concurs cu termenul de 15 Aprilie n. a. e., pe lângă următoarele condiții:

1. Reflectanții au să dovedească, că sunt absolvenți ai vr'unei școale comerciale și că au praxă de bancă și purtare morală exemplară.

2. Salar pe întâiul an 1200 cor. și tanțiemă statutară.

3. După anul de probă cel ales, dacă va corespunde, va fi definitivat.

4. Postul trebuie ocupat imediat după alegere.

Marghita, la 15 Martie, 1912.

Direcțiunea.

Aviz Atragem atențiunea On. public românesc asupra hotelului „Concordia“ din Lugos

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința onor. dame din loc și provincă că *mi-a sosit* pentru sezonul de primăvară și vară

totfelului de pălării pentru dame din Paris și Viena.

Primesc transformări de pălării pentru dame.

Pălării de doliu totdeauna am la dispoziție. Roagă binevoitorul sprijin:

AMTMANN M.

„MĂGURA“ institut financiar în Șimleu (Szilágyosomlyó).

CONCURS.

„MĂGURA“ institut financiar în Șimleu (Szilágyosomlyó) prin aceasta publică concurs pentru ocuparea

postului de contabil

având reflectanții a-și dovedi evalificațiunea obținută și practică câștigată.

Termenul concursului e pătă în 15 Aprilie a. e. st. n.

Cererile se vor adresa subscrisului.

Salarul pentru primul an de probă e 1600 cor. Postul se va ocupa în 1-a Mai a. e. st. n.

Din sedința direcțiunei inst. financiar „Măgura“, ținută la 8 Martie 1912 st. n.

Din încredințare:

Dr. C. Meseșian,

jurisconsultul inst. „Măgura“ în Șimleu (Szilágyosomlyó).

La moara de apă cu sul

a lui **Záray Ödön** (aproape de „Gyepér“) se primesc orice comande pentru măcinatul făinei de casă și urlitul nutrețului în calitate neexcepționabilă.

Prenotări se pot face în strada Beresényi Miklós nr. 2.

KOHN JAKAB

VĂPSITOR ȘI ZUGRAV.

ARAD, STR. WEITZER-JÁNOS 17.

ANGAJEAZĂ ORICE LUCRARE DE SPECIALITATE. EXECUȚIE SOLIDĂ CU PREȚURI SCĂZUTE. LUCRĂRI PENTRU PROVINCIE SE EXECUTĂ PROMT ȘI ELEGANT.

GHEORGHE CIOROGARIU

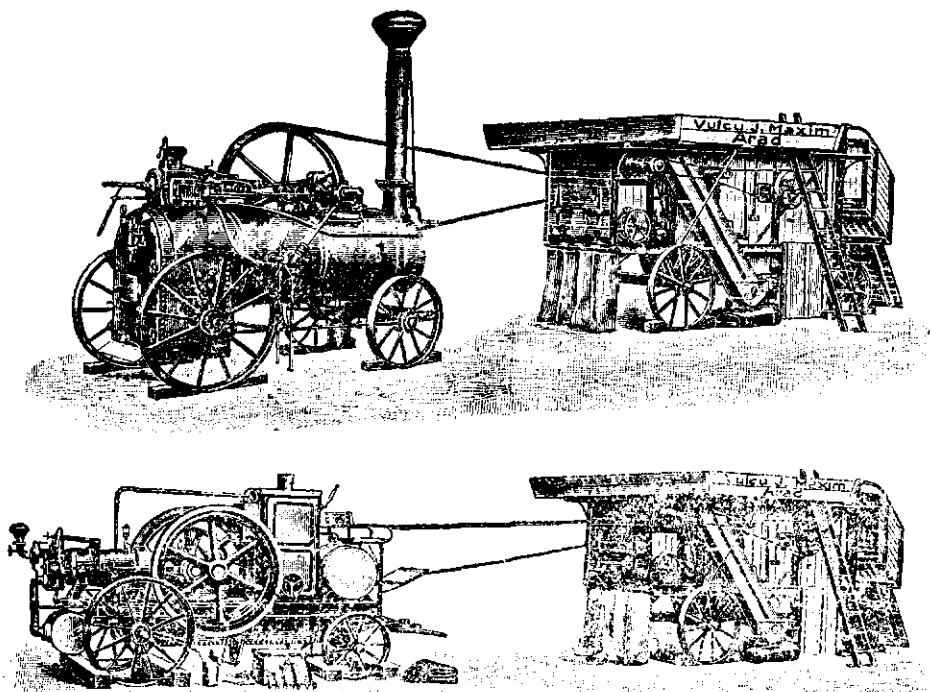
MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

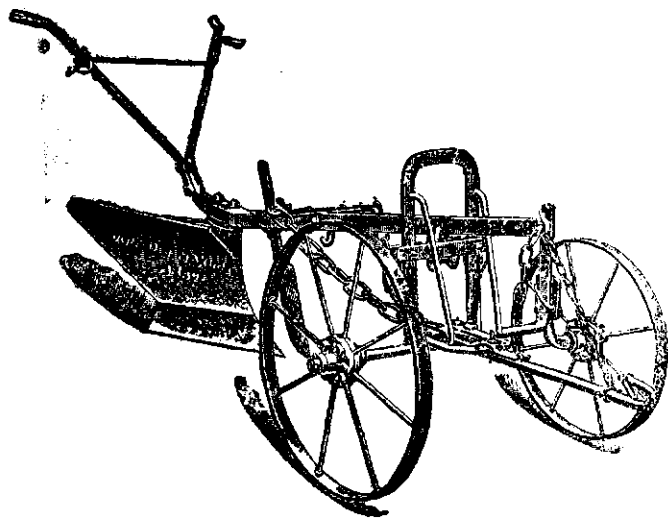
Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale useate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucră pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábían László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuesc în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábían László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

BINETH**IGNÁCZ**

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

FISCHER TESTVÉREKfabrică de rolete, îngrădituri, site,
:: rolete de oțel și matrațe ::

ARAD, József főherceg-ut nrul 18.

Fabrica: Kossuth-utca 45.

Recomandă în atenția on. public tot-felul de lucruri de branșe, cari se află în magazinul firmei, cu prețuri ieftine.

Ingrădituri dela 30 fil. în sus metru □

Catalog la dorință gratuit.

Telefon 557.

Nouă prăvălie
de pălării moderne pentru dame în Arad

Am onoare a aduce la cunoștința bună-voitoare a m. st. doamne din loc și provincie, că mi-am deschis în edificiul „Crucea Albă” din Arad str. Deák Ferencz

≡ prăvălie de pălării moderne pentru dame ≡

cu cele mai noi reviste pentru pălării moderne de dame. În urma experienței făcute în patrie cât și în străinătate mă aflu în plăcuta poziție, de a putea oferi mult stim. cumpărători în orice timp cele mai elegante pălării și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Pălării de doliu atât gata cât și la comandă se pun îndată la dispoziție. :: Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin.

Cu toată stima: **ADÉL LOVASY.****CAFEA**

permanent proaspet prăjită.

TEA

din cele mai bune soiuri.

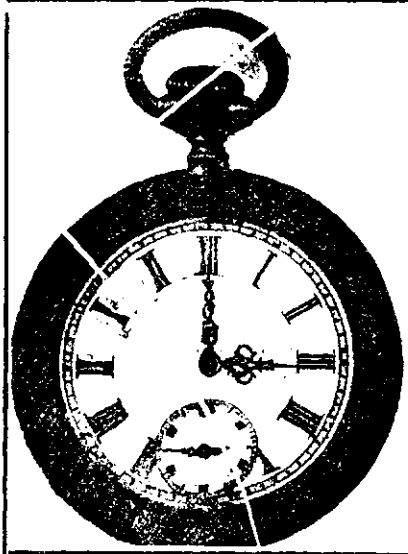
RUM

În sticle originale și propriu umplute se află numai la

„ATLANTICA” IMPORT DE CAFEA ȘI TEA.

ARAD, Bulevardul Andrássy Nr. 20.

(Telefon Nr. 609).

Cele mai bune **oroloage**Cele mai solide și **juvaericeale**

cele mai moderne

atât pe **bani gata, cât și în****rate** pe lângă **chezășie de 10****ani** cu prețuri ieftine, liferează cea

mai bună prăvălie în această privință

în întreagă Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Licitație
concesionată
de autorități

Hoffmann**Sándor**

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și
pe prețuri foarte re-
duse articole de ::

calitate bună

Cu bani gata va avea
rara ocaziune a-și
procura orice pe pre-
țuri ce se vor stabili
prin învoială obiec-
tele ce ar dori.

Săptămâna aceasta dan-
dele și cordole ce au mai
rămas.

Vânzarea nu va ținea decât
scurt timp.

23 metri pânză 6-6'50, 7-7'50.

Calitate corespunzătoare ori
cărui scop.

Șifonuri Schroll de toate calită-
țile, albituri pentru masă, mă-
saie și șervete cu prețuri scăzute.

Pardesiu pentru dame 7'50-9'50
fl. Se găsesc de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând
dela 2'50 fl.

Rog priviti galantărele mele.

Jupoane de postav pentru femei 2'50 fl. Preț de reclame mai fine 3'50-4'75.

Ciorapi negri și suri pentru copii pe prețuri minime de scuzate.

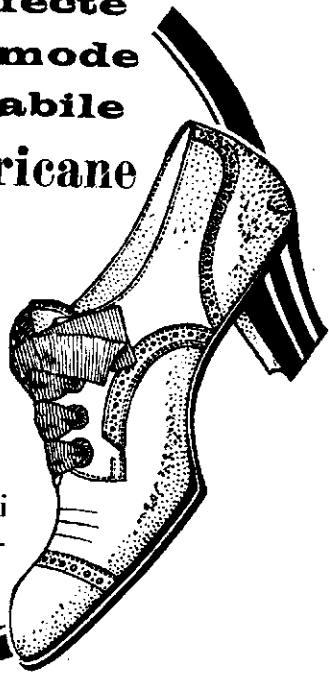
THE VER

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

Geschütztes Patent

din timpul
modern pen-
tru dame,
domni și
copii se află
numai în
asortimentul
prăvăliei de
ghete, pălării și articlii
de modă pentru băr-
bați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

Români! Replantați ville, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

INSOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisköküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“

ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune. La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

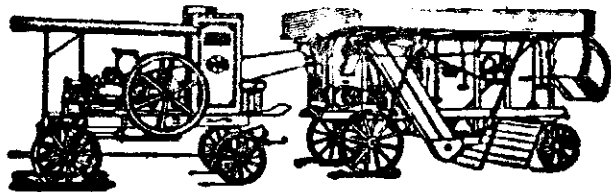
— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid! —

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO“ original.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Fiiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

ARAD.

Cinei fabricii cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

GONDA

Stabiliment de vestminte

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 451.

In grădina de iarnă a „Hotelului Central“ condusă în spirit modern găsește Onor. Public beuturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase drețensluni. După teatru cină caldă.

Pentru cununu și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă :

AUGUSTIN CSERMÁK

hotelier.

GHEORGHE IANCOVICI

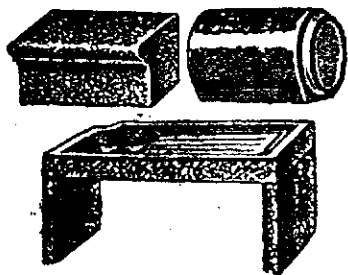
PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

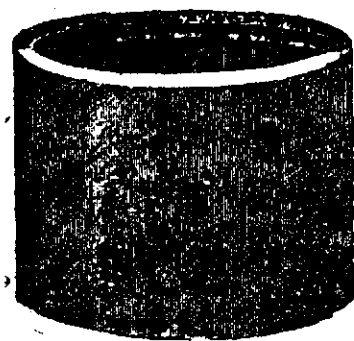
SOSIND NOUTĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTIINȚA ON. PUBLIC ROMÂNESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFFE, DELAIN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATIST, ȘI PÂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE CELE MAI NOUI, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA. — ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ : **GHEORGHE IANCOVICI.**

Edificare ieftină!

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului, ori alte materii.

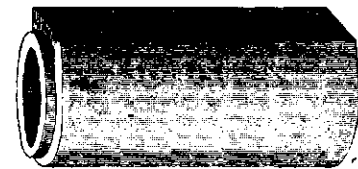

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terasse, acoperiș facement, învălitori de cement.

In depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curentetrimis gratuit.

IOSIF SIMIGS,

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pietri.

Telefon 246. **LUGOȘ,** Strada Buziaș 37.

Alegerile în Turcia

Campania electorală în Turcia s'a deschis și se urmează cu toată puterea. În conformitate cu Constituția otomană care fixează la trei luni după încetarea vechei camere, termenul de constituire al celei noi, cel mult în aprilie, vom avea întrunirea noilor aleși.

Data fiind importanța acestui eveniment pentru orientarea politică a Turciei și mai ales pentru viața fraților noștri dela Pind și din Macedonia, credem de interes oare-care lămuriri asupra situației în fața alegerilor.

Mai întâiu este de observat că, cu tot termenul apropiat al scrutinurilor, despre persoana candidaților se știe prea puțin. Abia câteva nume se ventilează prin presă. Marea majoritate a acelor care și dispută onoarea de a reprezenta poporul otoman în Camera de pe malurile Bosforului, rămân necunoscuți. Cauza este lipsa de cadre politice bine fixate. Regimul electoral fiind încă în fașe, nu s'au putut încă stabili și caracteriza diferite influențe personale, anumite popularități în diferite regiuni. Astfel fiind de ocamdată lupta se dă nu atâta între persoane care să-și dispute voturile și prin prestigiul personal ca în alte țări ci mai ales în vederea curentelor ce reprezintă diferitele grupări politice.

Aceste grupări deocamdată sunt două mai însemnate.

*

În prima linie este partidul june-turc. Se știe că alegerile trecute au fost dirijate exclusiv de acest partid care a reușit să trimită în cameră o majoritate zdrobitoare. Pe atunci — în 1908 — partidul, eșit de asupra situației, în urma unei lupte victorioase cu tirănia polițienească a lui Abdul Hamid, se poate spune că, nici nu a avut o opozițiune propriu zisă în fața lui.

Fiecare turc ca și fiecare creștin, cel puțin cu vorba, ținea de mândrie să se arate partizan entuziast al noului curent reprezentat de puternica organizare a comitetului: „Uniune și Progres”.

De atunci situația s'a schimbat mult sau, mai bine zis, s'a manifestat așa cum era în realitate și nu cum apărea la suprafață.

Împotriva comitetului june-turc s'au ridicat, după scurt timp dela biruința lui, dificultăți de diferite categorii.

Mai întâiu au fost diferitele elemente reacționare care nu s'au putut împăca așa de ușor cu situația lor perdată. După primul moment de reculegere, aceste elemente s'au și pus pe lucru, subminând autoritatea comitetului, prin intrigi și prin propagandă în masa fanatică în fața căreia junii-turci erau proclamați drept niște ghiauri. Cece ușura acțiunea acestor elemente era tocmai faptul că elementele tinere au ajuns la putere fără multe frământări. Dacă Abdul Hamid nu ar fi cedat așa de ușor, dacă ar fi urmat o perioadă de rezistență, în acest interval ar fi avut fiecare ocazie să-și dea bine arama pe față și de sigur, cei care ar fi dat prilej de a fi suspectați, ar fi fost puși la carantină. Așa cum s'au petrecut lucrurile însă cea mai mare parte dintre ei au rămas la locurile lor, operând în bună voie până când au crezut că pot da lovitură cu desființarea

constituției, cece a adus încarcerarea lui Abdul Hamid.

*

O altă nemulțumire este aceea a „naționalităților”, propriu vorbind, a grecilor și bulgarilor dintre care numai ultimii pot pretinde acest titlu de naționalitate. Ceilalți, grecii, nu constituie decât o organizație ecleziastică înglobând diferite elemente mai ales aromâne pe care voesc de aici înainte să le grecizeze, împedecându-le cu de-a sila de a-și constitui o organizare confesională-națională. Aceste două „naționalități”, pornind din puncte de vedere opuse, s'au întâlnit, după secole de dușmănie, în ura lor împotriva junilor turci și acuma pare că voiesc să se uniască. Motivele de ură față de junii turci, sunt speciale pentru fiecare: bulgarii, sunt nemulțumiți pentru că regimul june turc le-a luat pentru mult timp speranța de a-se uni cu Bulgaria. Ne având nici un element material sau moral care să-i lege de imperiu, bulgarii din Turcia, de ani de zile așteptau ziua când Turcia se va putea descompune.

Regimul lui Abdul Hamid cu guvernarea lui desfrânată, apropiase în ochii lor mult această zi. Apariția pe scenă a junilor turci a părut la început că va precipita și mai mult această dată. În urma măsurilor energice de reorganizare militară și administrativă însă, speranțele acestea au fost spulberate și astfel elementul bulgar a adoptat o atitudine de ostilitate cu orice preț spre a împedea succesul măsurilor luate. Aceasta este explicația acțiunii anarhice ce o sprijină prin bandele lor teroriste.

Cu totul alta este nemulțumirea grecilor.

Situația preponderentă ce acest elementare printre popoarele creștine din Turcia, nu este corespunzătoare nici cu numărul nici cu importanța lor socială. Majoritatea elementului care trece legalmente de grec este de fapt format din români și albanezi. De mulți ani în rîndurile aromânilor și acum în urmă și ale albanezilor există mișcări naționale pentru readucerea lor la conștiința națională.

Împotriva acestor mișcări, în timpul absolutismului, grecii reactivau prin toate mijloacele ilegale, având de partea lor favoarea autorităților tiranice și arbitrar ale regimului hamidian.

Era de dreptate și de libertate inaugurată de regimul june-turc, face din ce în ce mai imposibilă această acțiune de opri-mare. Grecii pierd din ce în ce terenul; de aci dușmănia lor împotriva actualului regim.

Și de aci prietenia lor cu Bulgarii.

*

Toate aceste nemulțumiri interne s'au raliat în jurul unei grupări politice de origine turcă, anume: „Înțelegerea liberală”.

Sâmburele acestei grupări a fost de origine pur democratică. Ea a fost întemeiată de cătră prințul Sead Edin, un partizan convins al descentralizării administrative. Dar în jurul ei s'au grupat mai târziu elementele cele mai reacționare ale imperiului.

După fiascul contra revoluțiunii lui Abdul Hamid, aceste elemente neputându-

se manifesta în adevărata lor lumină, au îmbrăcat haina democratismului extrem. De fapt ele nu urmăresc alt scop decât slăbirea autorității partidului june-turc, compromiterea lui în fața poporului, subminarea lui sistematică.

De fapt junii turci reprezentând pe lângă ideea de libertate, egalitate, fraternitate și cea de restaurațiune a forțelor imperiului sunt într'o situație deficilă.

Prin măsurile lor de libertate civilă care jignesc starea privilegiată a elementului musulman, ei devin suspecti în fața acestuia.

Prin măsurile de ordine publică și de concentrare a puterilor imperiului devin suspecti în fața libertarilor extremi.

La toate acestea s'au adus și încurcăturile externe: Anexarea Bosniei, a Rume-liciei Orientale, chestia Cretană și acum în urma războiului Tripolitan, au fost chestiuni exploa-tate fără de nici un scrupul de dușmanii interni.

Totuși împotriva tuturor acestor împrejurări nefavorabile, partidul june turc a luptat și luptă până acum cu cel mai mare succes.

Poporul începe din ce în ce mai bine să-și dea seamă de adevăratul caracter al guvernării june turce. Fără a se atinge de drepturile confesionale ale creștinilor și de activitatea cultural națională a diferitelor elemente, ei voesc să introducă în interior ordinea, să îmbunătățească administrația să desvolte resursele pe toate terenurile ridicând imperiului prestigiul în afară.

Atitudinea lor energetică în chestia tri-politană le-a câștigat încrederea lumii islamice, care începe să vază în el guvernul rezistenței și renașterii sale.

Față cu un asemenea prestigiu, față cu puternica lui organizare, gruparea compozită și incoherentă a „înțelegerei liberale” se prezintă ca ceva cu totul hibrid. Această grupare nu prezintă nici un program, nu anunță nici o idee lămurită. Totul se reduce la o ură oarbă din motive atât de varii cât de diferite sunt și elementele care o formează, împotriva actualului regim. Ea nu posedă nici o organizare.

Victoria comitetului june turc, în asemenea împrejurări este cu atât mai sigură cu cât dispune și de toate de rezorturile guvernamentale și administrative ale imperiului.

EXTERNE

Greva minerilor de cărbuni din Anglia. Conferințele pentru delăturarea grevei în Anglia s'au întrerupt fără de a se putea ajunge la un rezultat. Guvernul englez înzădar și-a pus toate puterile, ca proprietarii de mine să ajungă la o înțelegere pe cale pașnică cu minerii. Deja de mai mult de două săptămâni durează greva minerilor și urmările ei încep să se simtă din ce în ce mai grozav în toate ramurile comerțului și a industriei engleze. În față cu dezastrul ce pot veni pentru întreaga Anglia, guvernul încearcă un nou mijloc pentru a readuce pacea, recurge la măsuri legislative.

Prim-ministrul Asquith în ultima conferință de împăcănire, care a avut loc Vineri, în săptămâna trecută, a declarat, că guvernul văzând că nu este nici o speranță de a se putea ajunge la o înțelegere între proprietarii de mine și minerii va recurge la măsuri obligatoare pentru ambele părți, va ruga parlamentul, ca să voteze o lege, pe baza căreia în contractele de lucru ale minerilor va trebui să se introducă și un minim rațional al plăților. Prim-ministrul fără de a vorbi despre o formulă hotărâtă, a spus că minimalul plăților în di-

feritele districte va fi hotărât de comisiuni compuse din delegați ai proprietarilor de mine și ai minerilor, cari comisiuni vor avea președinți neutri, pe cari îi vor denumi comisiunile sau în caz de lipsă guvernul.

Opoziția din parlament a declarat că va da tot sprijinul său guvernului în acest scop. Asupra proiectului de lege pe care guvernul îl va propune parlamentului, delegații minerilor își vor da părerea mercuri.

Numărul celor fără de lucru s'a ridicat la 2,000,000.

În districtul Lanarkshire la 1200 mineri neorganizați au declarat, că dacă corporațiunile nu le va da ajutoare de bani, ei reiau din nou lucrul.

În Sunderland la împărțirea ajutoarelor de bani au fost bătăi mari, din cauza că vre-o sută mineri n'au putut primi bani, fiind cassa de grevă deja goală. Neîndestulții au declarat că vor relua din nou lucrul. Tot astfel de știri sosesc și din alte părți ale teritoriului de grevă.

Din toate provinciile vin știri despre foamete, multe familii de lucrători trebuie să se îndestulească cu o coroană pe săptămână.

Atentatul contra regelui Italiei și sematul român. Din București ni-se scrie: Din partea senatului român s'a expediat următoarea telegramă senatului italian:

*Excelenței Sale
Președintelui senatului italian*

Roma

„Senatul român, profund mișcat de atentatul comis contra vieții M. S. regelui Italiei m'a însărcinat să exprim Excelenței Voastre, indignarea, pe care a simțit-o toată România contra acestui act abominabil, ca și via bucurie, ce s'a simțit unanim, că zilele prețioase ale M. Sale au fost ocrotite de providență.

Poporul român i-a parte la toate suferințele ca și la toate bucuriile poporului italian, de care este legat prin sânge și tradiție”.

*Președintele Senatului
Gh. Gr. Cantacuzino*

La această telegramă președintele Camerei italiene a răspuns prin următoarea telegramă:

„Manifestația de simpatie ce parlamentul român ne-o transmite prin organul d-voastră, cu ocazia atentatului contra M. M. Lor Suveranilor noștri, a mișcat adânc inimile noastre, strânge și mai mult amiciția frățască dintre cele două țări.

Sigur de a fi interpretul sentimentelor tuturor colegilor mei, vă rog să exprimați adunării ce prezidați întreaga noastră recunoștință”.

*Președintele Camerei italiene
Marcora*

Demisiunea secretarului de stat al Germaniei Wermuth. Un triumf al partidului din centru. Din Berlin se telegrafiază: Secretarul de stat pentru finanțe, Wermuth și-a dat demisia și în locul lui a fost denumit vice-secretarul de stat Kühn. Cauza demisionării lui Wermuth este, că el voia ca plusul de spese pentru flotă și armată, care rezultă după reforma nouă militară, care se află pe masa Reichstagului, să fie acoperit prin darea de moșteniri. Deoarece însă în chestia dării de moșteniri s'au ivit dificultăți, pe cari el nu le putea delătura, a fost silit să-și ceară demisiunea.

Demisiunea lui Wermuth este considerată ca un triumf al centrului. Această partidă o polemizat și intrigat încontinuu contra părerii lui Wermuth. Și se crede, că fostul șef al centrului, baronul

Wertling, actualul ministru al Bavariei a fost acela, care în conferința ministrilor a făcut, ca darea de moșteniri să fie abandonată și astfel și-a scăpat partida de a ajunge în situația neplăcută, de a fi silită a vota legea pentru această dare.

Poincaré asupra politicii externe a Franței. Ministrul de externe al Franței, Poincaré cu ocaziunea desbaterilor asupra interpelațiilor făcute cu privire la politica externă în camera franceză, roagă pe foștii ministri, cari sunt interesați în cauză și toți și-au făcut datoria, să renunțe a răspunde la atacurile făcute contra lor, ca să nu se mai mărească neînțelegerile, ceace ar strica numai politicii externe a Franței. Afă de justificată convențiunea din 1911, care este observată cu acuratețe de ambele părți interesate. Dorește ca pertractările cu Spania să aibă un rezultat bun. Declară, că Franța are un drept legitim la compensațiuni față de Spania și convențiunea din 1911 nu atinge nicidecum alianțele și legăturile prietenești ale Franței. Politica cu amicii și aliații noștri — și-a sfârșit vorbirea ministrul — nu suferă nici cea mai mică schimbare. Franța nu poartă nici un gând agresiv, față de nimeni.

Scrisoare din Iași

Răsunetul împăcării la noi. — Studenții basarabeni la universitatea ieșană. — Conferințele prof. A. C. Cuza.

Iași, 3 Mart. v.

Mai presus de orice îndoială rămâne faptul, că împăcarea „sufletească” săvârșită peste munți a produs o minunată impresie în toate cercurile intelectuale din țară.

Nimeni aci nu mai e partizanul argumentului „stimulării”: două forțe ce lucrează pe același câmp de luptă căutând să se întreaacă una pe alta deși țelul e comun, pășese spre o vădită desăvârșire. Stimularea nu e bună în toate împrejurările; căci, din perpetua ciocnire a celor două mari organe arădane, la oricâtă rafinare a mijloacelor tehnice de luptă s'ar fi ajuns, forul suprem al românilor ardeleni — comitetul partidului național — n'ar fi avut destul răgaz să întrebunțeze toate puterile sale pentru a-se împotrivi violentelor atacuri, contra școlii și bisericii românești, ale seclarului dușman comun.

Împrejurările speciale ce li-se creiază de către dușmani fraților de sub stăpâniri străine, împrejurări, în mijlocul cărora sunt siliți să trăiască — ne fac, să ne îndurăm adânc, atunci când se ivește o cât de mică neînțelegerere între dânsii, și să ne bucurăm din tot sufletul, luând parte la veselia lor, atunci când armonia binefăcătoare i-a învăluit cu hlamida ei curată.

Iată pentruce, noi ceștia din țara liberă, atât de debițați din cauza pasiunilor politice cari ne consumă orice miez de activitate superioară — ne găsim în sfârșit uniți pe un teren, datorită unui însemnat act al fraților neliberi. Și aici același și același adevăr: cele mai sănătoase lecțiuni de morală publică pe cari le capătă locuitorii liberei României, sunt acelea dela frații lor subjugăți.

Deși vecinătatea ar fi o condițiune favorabilă, totuși fiii Basarabiei cari urmăresc cursurile universității de aici nu sunt mulți. Anul trecut au fost zece; acum vre-o șapte.

Nu sunt mulți și cu toate acestea prezintă un deosebit interes, pentru că sunt singurii soli, după cari îndrăznim să ne facem o simerică idee despre viitorul provinciei care a făcut odată trup din trupul blondei Moldove.

Aproape întotdeauna îi întâlnești împreună. Un fel de conștiință a vitregiei lor îi face pe acești orfani ai neamului, pe fețele cărora citești o resemnare ciudată, să se ciunchiască unii în alții, ca și pușorii de rândunică părăsiți de mama lor.

Studiază mai ales la medicină și litere. Sunt printre cei mai harnici și mai conștiințioși față de

datoriile ce le incumbă situația lor de studenți. Nu s'ar putea spune că nu trăesc în termeni destul de amicali cu ceilalți colegi, și cu toate acestea fac oarecum impresia că se feresc de un contact mai intim cu cei de aici. Iubesc mai mult singurătatea; sau o comunitate restrânsă, numai între dânsii. Au desigur conștiința uriașii chemări față de poporul din mijlocul cărora s'au ridicat; și ea e aceea, care îi face să fie atât de puțin comunicativi, atât de serioși, atât de preocupați de misiunea sfântă și mare pe cari o au.

Odată erau mai mulți basarabeni aici și cu totul alții.

Alții, pentru că veneau dintr'un mediu cu totul deosebit de al nostru și însuflețiți de alte convingeri politice, decât acelea cari însuflețesc majoritatea studenției noastre.

În Rusia, intelectualii și mai ales cei tineri, în chip fatal îmbrățișează doctrinele revoluționare, socialiste sau chiar anarhiste. E lucru neîndoelnic, dovedit prin nenumărate experiențe de-alungul veacurilor, că o idee cu cât e mai mult comprimată cu atât se fortifică mai tare și izbucnește mai puternic la primul prilej de slăbire a celor ce o apasă cu tendința de a o nimici.

În Rusia apoi, jidanii, acești germenii de distrucție a popoarelor, sunt mai periculoși ca ori unde prin intensa propagandă ce o fac ideilor anarhice.

Dintr'un mediu ca acesta primii basarabeni cari au venit în țara noastră (după răpire), întovărășiți de câțiva jidani, s'au încercat să transplanteze sămânța acelor idei. Din acea ceată a făcut parte dr. Russel, Solomon Solomonovici — Katz (astăzi, Dobrogeanu-Gherea, anteprenor al restaurantului din gara Ploești...) și mulți alții. Cele dintâi cluburi socialiste-revoluționare au fost în Iași, și de aci apoi mișcarea s'a strămutat la București, unde e caracterizată până astăzi de clubiștii din piața Amzei.

Bărnuțiu, împreună cu naționaliștii de pe vremuri ieșene, a fost cel dintâi care s'a ridicat contra cuibului dela „Contemporanul”. Și se știe că acțiunea sa a fost încoronată de succes, căci astăzi din „clubul dela Sotir” n'a mai rămas decât o umbră de șopron politic, în cari, „prulitarii” ieșeni — numai și numai jidani — își țin ședințele lor, în cari continuă a urla contra... burgheziei! Știți, burghezia lui Marx.

Frumoase vremuri de altădată!...

... Să revenim însă la basarabeni. Basarabeni de azi nu mai sunt ca cei din trecut, deși vin din același mediu. Chiar dacă au venit unii ca aceia, s'au întors înapoi, s'au an fost răpiți de puternicul curent naționalist care e în Iași, și de care s'au molipsit până și... politicianii. Așadar, în mijlocul colegilor lor, studenții veniți din Basarabia și-au atenuat încetul cu încetul convingerile revoluționare și-au ajuns la concluzia, că singura propagandă ce s'ar putea face pe pământul pe care l-au părăsit, e aceea în lumina principiilor naționaliste, având ca scop și mijloc: cultura.

Pentru mărirea fondului de rezistență a ziarului „Lumina” d. prof. A. C. Cuza va ținea o serie de conferințe în toate orașele din țară. Până acum a anunțat următoarele conferințe: la Dorohoi va vorbi duminică 11 martie despre „Puterea opiniei publice”, iar la Botoșani, 18 martie, despre „Naționalism și internaționalism”.

Șt. P. Moldovanu.

Dr. RÓTH KÁLMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoză.

Altoire cu Tuberculln.

Licitație concesionată de autorități și desfacere de prăvălie a văduvei : : :

inokai Tóth Lajos
ARAD, Józsefherceg út
(vis-à-vis de casa orașului).

Se află totfelul de stofe pentru haine bărbătești

Scrisoare din Roma

Atentatul la viața regelui Victor Emanuel III.

După cum v'am telegrafiat, azi dimineață un atentat, din fericire neisbutit, a fost comis contra regelui Italiei, pe când acesta împreună cu regina Elena și însoțit de adjutanții săi, se ducea în trăsură închisă la Panteon ca să asiste la ceremonia funebă ce se face în fiecare an în ziua de 14 martie, în memoria defunctului rege Umberto.

Des de dimineață, o lume imensă umplea Piazza della Rotonda, în așteptarea familiei regale. La ceasurile opt precis, regina Margherita sosește în automobilul Curței și e salutată cu respect de veteranii, cari țin să asiste regulat la această slujbă religioasă și să-și arate astfel dragostea față de vechiul lor comandant de arme. Regina-mamă îmbrăcată în doliu și cu fața întristată se duce și ingenunche în fața altarului. Trec câteva minute de profundă tăcere după care urmează altele de neastâmpăr în care toată lumea se întreabă, cum se face că părechea regală nu numai că n'a întâmpinat pe ilustra mamă, ca de obicei, la ușa bisericeii, dar întârzie încă cu nevenirea ei la timp, începerea slujbei. În sfârșit, o mișcare se face în mulțime și trăsură Curței cu lacheii în livrelele lor roșii, se oprește în fața Panteonului. Regele, regina și suita descind și merg de-și ocupă locurile lor în biserică, foarte liniștiți, ca și cum nu li s'ar fi întâmplat nimic neobișnuit. Nimeni din cei de față n'ar fi putut bănui primejdia prin care trecuse regele câteva momente înainte.

Tocmai la sfârșitul slujbei. Victor Emanuel III se apropie de iubita sa mamă și îi șoptește câteva cuvinte, după care aceasta îl privește lung ca și cum ar vrea să se incredințeze că a scăpat neatinș de gloanțele atentatorului și apoi îl îmbrățișează și-l sărută cu toată dragostea ei de mamă pe amândoi obraji. A fost un moment foarte înduioșător care a stors multe lacrimi din ochii celor de față. Miniștrii și funcționarii se grăbesc să strângă mâna regelui și să-l felicite că nu i-s'a întâmplat nici un rău, cerând amănunte asupra atentatorului.

Regele răspundea liniștit și povestea cu cele mai mici detalii cum s'a petrecut faptul, ceea ce denota că în tot timpul și-a păstrat sângele său rece. Veteranii la sfârșitul ceremoniei au izbutit în strigăte de urale ca și mulțimea de afară, care în acest răstimp aflase pricina întârzierii părechei regale. Un martor ocular povestea în gura mare cum un lucrător cu fața smeadă și părul blond, care stătea foarte liniștit cu mâna în buzunar lângă dânsul, în momentul în care s'a apropiat trăsura regală de locul unde se postase pe Corso Umberto, a scos din buzunar un revolver, calibru 12, și mai repede ca fulgerul a tras două focuri în contra regelui. Din fericire gloanțele n'au atins pe nimeni din trăsura regală. Regele, foarte calm, a ordonat jandarmilor să poruncască mai departe și să nu se oprească în loc. Regina cu fața palidă și tremurând din tot corpul se scula-se în picioare, căutând să facă din propria ei persoană un scut iubitelui ei soț, care o rugă să se liniștească pentru că nu s'a întâmplat nimic. În momentul în care atentatorul căuta să descare un al treilea glonte, comandantul jandarmilor, maiorul Lang, care călărea alături de trăsura regală și care fusese rănit la cap, cade după cal și imediat e transportat într-o trăsură la spital. Calul unui alt ofițer de jandarmi e de asemenea rănit. Autorul atentatului a fost imediat arestat de doi agenți civiliști, cari mergeau după trăsura regală, lângă jandarmi. Puțin a lipsit ca mulțimea furioasă să nu-l lișezeze. Numai grație carabinieriilor, veniți în ajutor, a putut scăpa de furia loviturilor de bastoane și a zgărieturilor pe obraz. Într-un hal fără de hal a fost dus la poliție, unde a fost supus unui lung interogatoriu din care reese că atentatorul se numește Antonio D'Alba, că are 21 ani, e de origină roman și de profesie zidar. Întrebat de ce a comis această infamie a răspuns că e anarhist individualist și nu se căește de fapta sa, deoarece de mult plănuia moartea regelui.

Pare că D'Alba e un maniac, care a săvârșit atentatul într-un moment de exaltare și că nu

poate fi vorba de un complot urzit împotriva regelui și pus la cale de junii-turci, cum s'a crezut de unele ziare.

În sprijinul acestei păreri vine și faptul, că anarhistul nu avea prieteni și trăia cu desăvârșire retras. Din ancheta ce s'a făcut în jurul atentatorului s'a stabilit deasemenea, că revolverul și l-a luat pe datorie și că în ziua atentatului era cu desăvârșire fără un gologan în pungă, ceea ce pare, că i-se întâmplă des.

Continuă însă cercetările cu privire la viața și antecedentele lui D'Alba, deoarece italienilor nu le vine să creadă, că unul de ai lor, din propria lui inițiativă, a putut comite un atentat împotriva regelui lor, tocmai în aceste momente de entuziasm patriotic. Și ca să dovedească dragostea ce au pentru rege și Coroană au făcut manifestații de simpatie toată ziua de azi în fața Quirinalului. Sute și mii de lucrători și funcționari de toată mâna, imediat ce au aflat de atentat s'au adunat în corpore și cu steaguri în frunte au format un cortaj impunător. În drum spre palat mulțimea creștea la fiecare pas, *bandierile*, se înmulțeau și entuziasmul și strigătele de *Evviva Il Re!* nu mai conteneau. Familia regală adânc mișcată de aceste dovezi de dragoste, a ieșit de câteva ori în balconul dela palat spre a mulțumi mulțimea. Uralele și ovațiile publicului erau salutate de micul principe de Piemonte precum și de principesele Jolanda, Mafalda și Giovanna prin agitare de berete și falfăiri de batiste. Ceea ce a înduioșat mai ales părechea regală a fost grupul de școlari și școlărițe, care în frumoasele lor uniforme cu șorțulețe cadrilate au venit să le cânte imnuri patriotice. Era un spectacol cu adevărat mișcător acela al micușilor, alături de toată mulțimea, care își arăta dragostea față de rege și familia sa.

Din toate unghiurile Italiei din orașe ca și din sate, sosesc mereu știri de manifestații și analoage de simpatie către familia regală, ce s'au făcut pretutindeni îndată ce s'a aflat de odiosul atentat. Guvernele străine ale tuturor statelor au exprimat cabinetului din Roma indignarea lor pentru fapta răufăcătorului D'Alba și bucuria, că regele Italiei a scăpat neatinș. În numele guvernului român, d. ministru plenipotențiar, C. Diamandy, a exprimat aceste sentimente d-lui Di San Giuliano.

Roma, martie 1912.

Tiberinus.

Rechemarea lui Ciarciov

Ciarciov, ambasadorul imperiului rusesc la Constantinopol a fost revocat la St.-Petersburg, unde i-s'a oferit un loc în senatul imperial.

Faptul acesta a fost foarte ciudat (căci nu putem zice naiv) comentat în presa mai apropiată de noi și sub a cărei influință stă opinia publică la noi, în măsură cât se interesează de asemenea evenimente. Ziarele din Germania, Austria, și după ele papagalicește, ca de obicei, cele ungurești, au știut că ambasadorul a fost rechemat din pedeapsă pentru că ținuta sa era în contradicție cu politica imperiului. Și pare că ele s'au bucurat că vinovatul n'a scăpat necondamnat, și, este dreptate în lume.

În realitate lucrurile stau astfel: Rusia desigur nu e țara care să renunțe de a-și asigura și ea o parte din prada acestor timpuri de jaf. Pe lângă ce încarcă în desagi în Asia, profitând de prilej, a crezut că e timpul să forțeze pentru vasele sale de război, mult doritul drept de trecere prin Dardanele. La aceasta se cere învoirea puterilor mari, care însă nu era deloc de așteptat. Dar există și a doua procedură: „acea de a surprinde lumea cu un fapt împlinit” — fapt accompli — săvârșit cu și fără învoirea dată, de drag ori de sălă, de cel mai nemijlocit interesat dintre state. Sistemul acesta îndrăzneț e foarte riscat. (Monarhia noastră i-a simțit gradul, când cu anexarea Bosniei și Herțegovinei...)

Ambasadorul Rusiei la Constantinopol a făcut deci demersuri la imperiul otoman în înțelesul acesta. — Pentru a-și asigura concursul turcilor-juni, Ciarciov demult găsește mod a se arăta prieten al politicii lor. Dar încă înainte de ce ar fi

putut răspunde ceva Poarta înaltă, Anglia, care prinsese veste, și care incontestabil e astăzi stăpâna situației mondiale, a spus că nu se poate. Experimentul n'a succes, Rusiei i-s'a făcut din toate părțile reproșuri de nelegalitate față de puterile mari, pentru că a voit a călca un contract făcut în acord comun.

Trecerea Dardanelor a fost abandonată pentru alte timpuri, când împrejurările politice vor fi altele.

Servitor fidel al patriei sale Ciarciov n'a ezitat a lua asupra sa vina cu care era acuzată Rusia, și a declarat categoric, că fără știrea guvernului imperial rusesc și din inițiativă proprie a făcut întrebarea despre Dardanele la guvernul turcesc.

— Dacă e așa, atunci fără doar și poate va trebui să plece acest ambasador îndrăzneț și care face țării sale asemenea neplăceri, se rezona pretutindeni. Și iată, al e revocat, aparența e salvată, că Rusiei oficiale nu i-a trecut prin gând a călca dispozițiile internaționale. Dar nu era așa dacă ambasadorul izbutea să deschidă pe seama flotei de război a Rusiei drum spre marea Mediterană și cădea una din cătușele, care ține legat ursul.

Ciarciov a săvârșit o faptă eroică pentru care va avea nu pedeapsă, ci recunoștință din partea patriei sale.

PRESA

„Vltorul” despre activitatea societății „Teșătoarea.” În lucrările expuse, am putut aprecia o totalitate de gust și de știință, care coroborează pentru a face din această manifestare industrială o artă cu mult superioară altora: arta națională casnică. Și am constatat din punct de vedere decorativ, o bogăție de motive originale românești, în care se amestecă rind pe rind, armonia liniilor frunte și circuite, delicatețea colorilor fundamental românești îndulcite cu amestecuri streine, pete brutale dar luminoase, cari fac la olaltă efecte de atmosferă și de cucurbea scoborite în firul pânzelor și velințelor...

Broderiile lor cu șiret negru pe zăbunele albe și colorate — cari astăzi fac farmecul costumelor originale românești și cari la Paris sunt purtate sub numele de „Broderies moldaves” — sunt și vor rămânea un izvor sigur de industrie rentabilă, pentru cele ce o practică.

„Dreptatea” dela Salonie asupra alegerilor.

„Avem convingerea ca la alegerile din anul acesta nu o să ne dăm de rușine nația. Nu știm încă bine ce s'a făcut în alte localități, dar în regiunea Verciei, a Vodenei și a Ghevgheliului, o să eșim bine — nu voim să spunem prea bine. Comunitățile se interesează. O mică dar puternică organizație s'a făcut.

„Le Temps”. Asupra atentatului împotriva regelui Italiei:

„...Aceia care prin revolver sau cuțit, prin cuvânt sau condei, lovesc idealul țării lor, găsește în această ripostă imediată a conștiinței naționale o primă pedeapsă. Provocarea ori de ce natură ar fi aduce protestarea și apoi vorbind de partea ce Franța unanimă ia la emoția Italiei: „În aceste clipe spontane când sufletele se împărtășesc între ele, adevărul se înalță luminos asupra orizontului întunecat. Atunci se măsoară cât de profunde sunt amintirile, simpatiile și speranțele comune. Vibrează în unison în durere ca și în bucurie.”

„Le Figaro”. Tot în aceeași chestiune:

„Telegrama de complimente și de simpatii ce președintele republicii a adresat-o imediat la Roma, n'a fost decât traducerea stării de suflet a tuturor francezilor. În asemenea ceasuri, în împrejurări de asemenea natură, cele două țări își dau soamă de forța cu totul neobișnuită a tuturor legăturilor ce le unește.

Comunitatea aspirațiilor lor și a raselor lor, solidaritatea intereselor lor le apare atunci în toată plenitudinea... cele două națiuni amice se regăsește față în față așa cum erau, așa cum vor rămânea.

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”.

Acesta este secretul succesului nostru.

Cul îi trebuie dar
mobile frumoase, ieftine
și bune

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

Litere — Arte — Științe

Doina

I.

De mult, de mult, când florile spuneau poezii, iar frunzele copacilor cântau cântarea dragostei; când fluturii purtau săbii de onoare, iar ciocârliile erau horniștii artileriei; când vântul de seara aducea rapoartele de pe la curți împărătești, iar zefirul vestește de dragoste a zânelor: pe atunci, pe-acele vremuri, zice că a trăit un împărat bun la suflet, dar cam slab în fire, și zice, că împăratul acela cică ar fi stăpânit mai multe popoare, cari erau în țara lui și cari erau și ele așa cum le-a lăsat Dumnezeu, dar zice-se că două din acele popoare nu se puteau înțelege la oaltă nici cum din pricina, că unul avea obiceiul urit de a asupri pe celălalt, și de a-l acuza înaintea împăratului cu fel de fel de lucruri neadevărate, iar poporul cel asuprit fiind mai răbduriu din fire, tot tăcea și răbda toată ocara și toate nedreptățile sperând mereu în puterea și dreptatea lui Dumnezeu și în bunătatea împăratului.

Acum destul și bine dragii mei, că zice, că s'a întâmplat odată, că poporul cel asuprit și răutăcios a prins sabia și s'a sculat împotriva împăratului ca să-l omoare și să-i iee împărăția, și s'a făcut atunci lucru mare ca acela, că mersese veste și poveste peste nouă țări și peste nouă mări, de așa o îndrăzneală. Auzi tu măi, să se scoale și împotriva împăratului! Ce era să facă împăratul? A început a trimite vești și rugări și la unii și la alții, dar până să sosească ajutorul era cât pe aci să-i fie rău — dar atunci prinse de veste și poporul cel blând și asuprit, și cât ai bate în palme se gătară de bătălie.

Un moș cărunt porunci flăcăilor să urce muntele și de acolo să sufle în tulpă a bătaie. Așa făcând, și iată mare, că pe cum intra și străbătea glasul tulpinului, munții și câmpiile, așa răsară voinicii înarmați cu ce le-a picat mai iute în mână, și veneau în urma lor și moșnegi și copii, ba și muierile, fetele și babele cu poala plină de petri, grăbiră în ajutorul împăratului.

Și veniau veniau, nu așa cum se vine, dar credeai că au înviat munții și pădurile, și cum dederă cu ochii de poporul cel răsculat năvăliră cu mic cu mare asupra lui și se purtară cu așa vitejie, încât peste câteva ceasuri de luptă împăratul fu scăpat de moarte, și de rușinea de a pica în mâna dușmanului, iar celor bătași le traseră așa o dragă de bătaie, de fugeau mângâind pământul, și le-a trecut pofta de împărăție și de domnie.

Văzând împăratul un lucru ca acesta, mult s'a minunat, și nu-și putea stăpâni lacrimile, și Doamne, Doamne cum s'a mai căit că el n'a prins de veste mai iute, că ce popor bun, blând, supus și credincios e poporul care i-a venit în ajutor.

Acum dragii mei și-alui Dumnezeu sfântul, zice, că împăratul a început a lăuda pe vitejii săi apărători și ai întreba ce răsplată dorește pentru atâta bătaie și credință? Atunci a pășit din șirul luptătorilor un moșneg tot alb ca zăpada și descoperindu-și capul și înclinându-se împăratului grai domol și blând:

„Pentru că am venit în ajutorul Mării Sale nu cerem altă răsplată, decât să opriți pe cei răsculați, și să le dați poruncă să nu ne mai ocărăscă, și să nu ne mai asuprească — ca să putem trăi și noi în pace în legea noastră înclinându-ne puterii lui Dumnezeu și făcându-ne datoria de oameni cinștiți. Noi măria Ta nu cerem bunuri lumești, ci ne rugăm bunului Dumnezeu să se îndure de noi să nu ne lase la rău și să ne înveselească voia și sufletul cu ce va afla. El înduratul mai bine”.

La auzul acestor vorbe împăratul înmărmuri

de mirare și ca dus de o putere nevăzută înge-nunchiă și împreună mâinile spre rugăciune și cu împăratul deodată înge-nunchiară toți câți erau acolo — și toți înălțau mâinile, ochii și inima lor spre Dumnezeu cerând binecuvântare și răsplată.

Peste câteva clipite petrecute în această evlavie sfântă, iată numai că deodată se ivește pe cer o lumină mare, puternică și orbitoare.

Tot pământul strălucea și părea scaldat în o mare de foc. Cerul era deschis, prin văzduh pluteau îngerii cu făcii aprinse încununati de stele strălucitoare și toată lumea era schimbată și plină de farmec. Peste întreg ținutul acesta era o liniște sfântă și numai deodată începură îngerii a cânta niște cântece și niște hori de acele nu așa frumoase cum să fie, dar îți părea că ești în rai nu altcum, și atunci iată numai că din cer se slobozi o scară de flori și pe ea în jos se coborî Dumnezeu și sfântul Petru și o mulțime de îngeri și toți se așezară printre poporul cel credincios și atunci hănușul și înduratul Dumnezeu se milostivi și grai către ei așa:

Dragii mei, glasurile și rugăciunile voastre au ajuns la mine, și ca să vă dau dovadă, că eu port grija celor buni și răsplătesc fiecăruia după faptele sale, am hotărît să vă dau eu mângâierea care vi se cuvine. În mine văd că aveți credință, și dela mine așteptați darul, care alții fiind prea slabi n'au curaj a vă răsplăti credința și bunătatea voastră. Am hotărît dar să vă las un dar, care în năcaz să vă mângâie, și ajute să puteți învinge greul vieți; în desperare să vă încurajeze, iar bucuria să o simțiți totdeauna îndoită; un dar care din veac în veac să vă trăiască, să vă fie de bucurie, mângâiere, însuflețire și fală — și când zise bunul Dumnezeu aceste vorbe se uită la sf. Petru, iar el înțeleptul numai decât pricepu taina cerească și se bucură. Atunci Dumnezeu înduratul alege dintre îngeri pe unul care era mai frumos, și apropiindu-se Dumnezeu de el îi luă aripile, și atunci îngerul acela se făcu o fată așa de frumoasă ca soarele, încât limba omenească n'ar fi în stare a descrie frumusețile care o împodobeau, căci și hainele ei erau tot pre-ărate cu fel de fel de forme și flori cusute cu colorii din curcubeu și presărate cu fir de aur din razele scarelui, și stelele culese de pe seninul cerului.

Se uită împăratul și întreg poporul cu smerenie și umilință la ea, și pe toți îi cuprinse așa o sfială, că nime nu cuteza nici să răsufle.

Atunci bunul Dumnezeu luă de mână pe fecioara cea frumoasă și cu glas de Părinte bun și plin de iubire îi zise:

„Vezi fiica mea, acești oameni? Ei sunt un popor blând, bun și tare în credința moștenită de la moșii și strămoșii lor, și care afară de griji, năcazuri, greutăți și o mulțime de dușmani, cari îi asupresc, nu mai au nimic. Tu din ciapul acesta vei rănănea pe pământ și vei trăi numai pentru acest popor. Tu să-i fi mângâierea, nădejdea și fericirea. Numele tău e: Doina, și ai menirea sfântă a duce cu tine pe tot locul bucurie, însuflețire, nădejde, dragoste și fală. Vei trăi cât lumea, fără să îmbătrânești.

Vremea nu va avea putere asupra ta și din ce vor trece mai multe vremuri, cu atâta te vei face mai tinără, mai puternică și mai frumoasă.

„Glasul tău să fie glasul sufletului acestui popor. Să mângâie pe cei supărați, să ajute celor săraci și oriunde vei fi tu, fericirea să fie ca tine.

„Inimilor tinere să le șoptești prima vorbă de dragoste și tu să le stăpânești până la adânci bătrânețe.

Lucrează cu cei ce sunt la câmp și cu cei ce stau în casă. Ajută femeilor la tors, țesut și la cusut; petreci tinerii la oaste și le dă curaj și îndeamnă-i la fapte vitejești și dacă cere trebnița,

străbate codrii și pădurile la peșterile cele mai întunecate ale haiducilor și învăță-i cum să-și iubescă țara și cum s'o apere de dușmani.

„Peste mai multe veacuri va veni un tânăr care se va numi Timpul — acesta va fi bărbatul tău. El te va duce pe la curți împărătești și vei arăta lumii sentimentele curate ale acestui popor, cărui multe nedreptăți i-s'au făcut. În tot locul tu vei fi iubită și cine te va cunoaște te va legăna pe brațe. Tu însă numai atunci să fi deplin fericită și să strălucești în frumusețe, când inima și tot sufletul tău va fi numai a acestui popor” — și zicând aceste Dzeu, o sărută pe frunte și netezindu-i părul de aur, o întrebă dacă e îndestulată cu chemarea ei?

„Oh! Doamne; Îți mulțumesc, că pe mine m'ai ales și mi-ai dat o chemare atât de frumoasă. Sunt mândră de ea, și mă voi sili să aduc mult bine și bucurie acestui popor și mă voi simți fericită nemindu-mă copila lui!” — Și când găta Doina cu vorba iară se deschise cerul și lumina, și focal cel sfânt încă odată străluci peste întreg pământul, pe urmă și scara de flori cu Dumnezeu dispăru și lumea a rămas iară cum a fost, dar acum se auziau niște cântece frumoase de țese topia inima de dor. Cântau florile și frunzele arborilor și le răspundeau codrii și isvoarele, de gândea că toată lumea plutește în bine și veselie.

Între astfel de cântece și voie bună se coborî Doina și oamenii săi de pe munte și fiecare simțea în suflet plăcere și îndestulare. (Va urma).

Scrisoare din București

Centenarul lui N. Crețulescu. — Reforma universitară.

2 martie 1912.

Ieri s'a sărbătorit memoria unui mare român: Nicolae Crețulescu.

Născut la 1812, 1 martie, dintr'o veche familie boerescă, N. Crețulescu a fost, în urma studiilor făcute la facultatea de medicină din Paris, cel dintâi medic român.

Ca unul care, în copilăria sa, a zistase la atâtea mizerii, cari bântuiau țara românească: ocupația rusească, ciuma etc. N. Crețulescu, o inimă largă și o minte superioară, hrănită cu ideile generoase ale Franței, se întorcea din apus, la vârsta de 27 de ani, cu gândul de a folosi, cu tot dinadinsul patriei sale.

A trăit în vremea aceea îndepărtată când, prin oameni foarte puțini lucrând în direcțiuni multiple, se împlineau fapte foarte mari.

N. Crețulescu a fost ministru și prim-ministru al lui Vodă-Cuza și al regelui Carol. Prin munca și inteligența lui a contribuit la renașterea României. El a pus baza științei medicale în țara românească.

În facultatea de medicină, în fața profesoriilor, a familiei Crețulescu, a ministrului instrucțiunii și a unui mare număr de studenți, d. dr. Toma Ionescu, decanul facultății, a arătat marile merite ale sărbătoritului, ca îndrumător al științei medicale române.

Apoi ministrul instrucțiunii d. C. C. Arion, se asociază la omagiile aduse, punând în lumină acest merit mare că N. Crețulescu a știut în vremuri, când între clasa de sus și de jos era o izolare completă, când ideile democratice nu erau încă răspândite — să se coboare din înălțimile în cari se găsea, jos la cei mulți, să-i regenereze și să-i apropie de cei de sus. D-sa spune, că memoria acestui mare român trebuie să servească ca iconă vie pentru generațiile tinere, studenții de azi.

Seara apoi, la Ateneu, în fața unui public numeros, d. Em. Porumbaru, a făcut o biografie amănunțită a activității lui N. Crețulescu.

D-sa arată, cum sărbătoritul a organizat institutul „Elena Doamna,” a pus bazele învățământului prin legea din 1864, a înființat conservato-

FABRICA DE SPALAT CU ABURI
„KRISTALY”
Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.
Spălare cu aburi.
La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimito franco.

rul de artă dramatică, școala de arte frumoase, societatea de științe naturale, și, în 1865. Academia română.

A fost unul din fruntașii întemeietorii ai Ate-nului român.

Ca prim-ministru a lui Cuza-vodă, N. Crețulescu a prezidat la marșul act al secularizării averilor mână-tirești. Un mare rol a avut în opera aceasta. A fost și un scriitor de valoare.

Un mare ora de bine, de o modestie rară, proprie oamenilor mari, deschis la toate ideile generoase — așa a fost N. Crețulescu.

E la ordinea zilei legea organizatoare a învățământului superior.

Printr-însa, învățământul universitar se îndreaptă către științele aplicate. Până azi universitățile pregăteau oameni, cari să servească diferitele instituțiuni ale statului. Trebuiețelo statului sunt însă acum împăcate, și un mare număr de tineri, cu o cultură superioară, câștigată în universitățile țării, nu pot avea prilejul și nu-și pot împlini datoria de a folosi țării, care i-a crescut cu mari jertfe.

Se creiază deci, prin legea de reformă, cursuri de știință aplicată, cari pregătesc pe studenți și pentru îndeletniciri private, nu numai pentru trebuințele statului. Apoi proiectul mai prevede organizarea unor institute ori școli superioare cu caracter practic, cari deschid drumul autam către industrie, agricultură, comerț.

Mai departe e în intenția ministrului să facă obligatoriu mai multe cursuri comune între diferitele facultăți. Sunt anumite cursuri cari trebuiesc a fi ascultate de studenții mai multor facultăți, a-celea, până acum, fiind cu totul izolate una de alta.

Se admit *audienți*, — ori ce persoană care a împlinit vârsta de 17 ani. Aceștia li-se eliberează un certificat de cursurile urmate, fără a li-se crea vre-un drept prin aceasta. Aceste certificate vor servi ca simple recomandări în îndeletniciri particulare ori chiar în funcțiuni publice. Se vor popula, astfel prin toate aceste măsuri, cursurile, cari astăzi, suferă, adesea, de lipsa auditoriului.

Se reorganizează și doctoratul în drept.

Prin proiect se mai prevede și înființarea unor noi catedre în drept și numirea profesorilor la aceste. în mod excepțional.

Cele două universități se simt însă atinse, prin această prevederea a legii, în autonomia lor, și, înrepețite adunări ale consiliilor lor profesoriale, ele s'au declarat ostile ministrului. Într-un rând se sponia de o grevă universitară chiar. Acum, în consiile ținute azi, universitățile din București și Iași fac declarație categorică de a-și apăra, cu orice preț, autonomia lor nestirbită. Și în această privință, solidaritatea între profesori e completă, deci într-însa se cuprind și partizani politici ai guvernului.

Va se zică, peste tot, legea aceasta pleacă din bune intențiuni și e menită să aducă reale îmbunătățiri în învățământul superior. Universitățile nu sunt împotriva legii însăși. Ele își apără autonomia, pe care o cred vătămată.

Războiul italo-turc

Ambasadorii puterilor mediatore au primit deja nota guvernului italian în care se precizează maximul de concesii, pe cari Italia le-ar face Turciei în cazul când s'ar încheia pacea. În răspunsul acesta guvernul italian își susține în întregime condițiunile de mai înainte.

Intențiunea puterilor era, ca pe baza răspunsului guvernului italian să facă demersuri la Constantinopol pentru încheierea păcii, însă atitudinea aceasta hotărâtă a Italiei ne mai fiind potrivită pentru viitoarele demersuri, puterile au hotărât să stabilea-

scă în comun ce atitudine vor să ia de aci încolo.

În numărul recent al ziarului nostru am amintit, că Rusia ar voi să coopereze cu Italia pentru a o sili pe Turcia să facă pace și că în scopul acesta Rusia a și început mobilizarea câtorva corpuri de armată.

— Agenția telegrafică din Petersburg desmintește știrea aceasta, însă e curios, că în această desmintire se face amintire despre corpurile din partea sudvestică a Rusiei, câtă vreme știrea înregistrată de către presa mondială se referea la mobilizarea corpurilor de armată din Caucaz.

Pregătiri la Dardanele.

Üsküb. — Populația e foarte iritată în urma știrea că vasele italiene de războiu și-au făcut apariția la Athos și Kassandra. Sunt temeri, că vasele italiene vor ataca fortul Caro-Burun. Printre locuitorii orașelor situate pe coaste domnește mare neliniște.

Ministrul de războiu a luat întinse măsuri militare, mai ales în regiunea Abanavia.

În fața fortului Caro-Burun staționează câțeva vase terce de războiu.

Guvernul a atras din nou atențiunea vaselor de comerț să se conformeze dispozițiilor relativ la trecerea prin Dardanele.

Italianii în Arabia.

Roma. — Agenția Reuter află din Aden că după o telegramă din Lohaja, cu data de 2 martie n. crucișătorul „Piemonte” a bombardat în ziua de 29 februarie în fortul Sidi și ar fi debarcat 400 de ascari din Eritrea, cari, împreună cu soldații lui Said Idriss au atacat cetatea, făcând prizonieri cei 60 de turci cari compuneau garnizoana din localitate.

În urma ajutorului dat de Said Idriss italienilor, imamul Jahia a proclamat războiul sfânt, invitând pe toți locuitorii din Yemen să ajute pe turci spre a nimici pe Said Idris și a opune o împotrivire înversunată contra năvălirii italienilor.

Roma. — Agenția Stefani desminte știrea după care crucișătorul „Piemonte” ar fi debarcat în fortul Midi niște soldați din Eritrea.

Blocarea Dardanelor.

Galati. — Mai mulți exportatori din localitate au primit azi, din străinătate, telegrame prin cari casele de comerț cu cari lucrează li invită să grăbească cu expedierea mărfurilor, deoarece, după informațiunile ce au ele, e iminentă blocarea Dardanelor de către flota italiană.

Bulgaria și mediațiunea pentru pace.

Sofia. — Vorbind de știrile despre posibilitatea unei mediațiuni a puterilor în vederea încheierii păcii între Italia și Turcia, ziarul „Mir” face urări ca pacea să fie încheiată cât mai de grabă, aceasta fiind în interesul țărilor balcanice mai înainte de toate.

Se pregătesc evenimente importante.

Constantinopol. — Ziarul „Levant Herald” spune că momentul critic pentru Turcia se apropie și că se pregătesc evenimente importante.

Reproducând o telegramă din Roma în care se spune că poporul italian e pe punctul de a pierde răbdarea dacă actuala stare de lucruri se va prelungi, ziarul spune că aci stă cheia chestiunii și sfă-

tuiește Turcia să studieze de aproape chestiunea.

Bombardarea Salonului.

Viena. — Sâmbătă după amiază s'a răspândit știrea în parlament că flota italiană a început bombardarea Salonului.

Deputatul Pongratz a primit dela un mare fabricant din Salonic următoarea telegramă:

„Salonicul este amenințat a fi bombardat în orice moment. Interesele noastre sunt în pericol. Suntem amenințați a suferi pierderi colosale. Un transport de bani se află în drum spre Salonic, și este în pericol.

Te rog să interviu la ministrul de externe pentru apărarea noastră”.

Telegrama aceasta a fost comunicată președintelui camerei, Dobernig, ministrului de externe și primului-ministru.

Dare de seamă

„Reuniunea femeilor române din Arad și provincie” are onoarea a raporta prin datele de mai jos, despre reușita materială a balului costumat, ce l-a aranjat la 8 februarie n. a. c.

I. Totalul venitelor a fost de cor. 1382'82

II. Spesele aranjării „ 382'82

astfel rămâne un profit curat de cor. 1000'—

Și-au răscumpărat invitarea la bal, următorii:

D. și d-na dr. Alexandru Marta, Lipova, d. și d-na dr. Sever Ispravnic, Arad, cu câte 30 coroane.

II. domn Iosif Gall, Budapesta, și d. dr. D. Bianu cu câte 20 cor.

D. Emil Tabakovits Arad, cu 15 cor.

D-na Lucia Cosma, Timișoara, d. Gheorghe Lepșu, preot Dieci, d. Augustin Beleş, preot Șimard, d-na văd. Maria Stana născ. Mladin, d-na Maria dr. Cloaja, Ploști, d-soara Augusta Rubenescu, Arad, d-na Livia dr. Vuia, Arad, d. Eugen Popoviciu funcționar „Victoria” Arad, d. Petru Vasilon funcționar „Victoria” Arad, și Redacția ziarului „Românul”, toți câte 10 cor.

Apoi d. dr. Orbonaș Orăștie cu 6 cor.

D-na Graziella Iorgovits Chesint și d-soara Veronice Iștlay Arad cu câte 5 cor.

Seara la cassă au intrat suprasolviri dela următorii:

Prea Sf. Sa d. episcop Ioan I. Papp 25 cor. d. preot Roxin din Checia română și d. dr. Liviu Tămășdan avocat, Arad, ambii câte 15 coroane. Apoi d. general Fekete, Arad, d. Vasile Beleş protopop Arad, d. dr. Nicolae Oncu, Arad, d. Traian Văștanu preot Arad, d. dr. Gheorghe Popa, Arad, d. Iuliu Morgenstern dentist Arad, d. Pavel Fumor Nerău, d. Sever Popoviciu cand. adv. în Chișineu, d. Axente Secula mare proprietar Șiria, d. dr. Ion Nemeș avocat Arad, d. dr. Teodor Burdan avocat Boroșinea, d. dr. Gheorghe Moga medic de șab Arad și „Revista preților” toți câte 10 coroane.

Apoi domni: Vasile Pap avocat Arad, Eremie Fumor. Nerău, Gheorghe Popoviciu, cassar la „Victoria” centrală Arad, dr. Nicolae Cioclan med. Peșica, Romul Motorea preot Agraș, Ion S. Hălmăganu, Boroșinea, Aurel Ciorogariu preot Moroda, Atanasiu Popoviciu șeful filialei din Șiria a băncii „Victoria”, dr. Cornel Ardeleanu avocat Chișineu, Procopiu Givulescu protopop M. Radna, dr. Gh. Ciuhandu ref. consist. Arad, Fabriciu Manoila protopop și Florian Roxin preot Lipova și dr. Ștefan Tămășdanu dentist Arad, toți câte 5 cor.

D-na văd. Catinca Fășie, Oradea-mare 6 cor. d. dr. Alexe Boțocu adv. 3 cor.

D-nii: dr. Vasile Cucu medic Semeac, Augustin Boțocu casar la filiala „Victoria” din Chișineu și Ion Mien, Capolnaș, toți câte 2 cor. și N. N. 1 cor.

„Reuniunea femeilor române din Arad și provincie” mulțumește și cu această ocaziune tu-

Aviz!

Avem onoarea a aduce la cunoștința on. public, că în Arad, strada Lujza nr. 3. (Din 1 Mai în strada Rákoczy nr. 22 am deschis

Un salon de modă pen-

tru bărbați și femei : :

aranjat după cerințele moderne.

În urma experiențelor noastre câștigate în Budapesta și Viena și 5 ani în Berlin suntem în plăcuta poziție de a satisface pretențiile cele mai mari a onor. public. Recomandându-ne în atențiunea on. public, suntem cu deosebită stimă:

Weinhardt és Horváth.

turora, celor ce au sprijinit-o la aranjarea acestei festivități naționale românești.

Arad, Martie 1912.

Pentru comitetul executiv al reuniunii:

Letiția Oncu
prezidentă

Sofia V. Pap
casieră

Sever Bocu
secretar

Darul de Anul nou al „Pop. Român”

Transport: 1155 abonamente, 4531 cor.

Au mai dăruit următorii:

338. „Codreana” institut de credit și economii, Băsești, 21 ab. 66 cor.

Total: 1176 abonamente, 4597 cor.

Cu numărul acesta încheiem lista de subscripție deschisă pentru darul pe care atâția români de inimă s'au grăbit să-l îmbogățescă.

Am ajuns unde nu ne așteptam, o spunem cu toată mândria — la 1176 abonamente!

Cu această ocazie aducem din nou mulțumirile noastre vii tuturor inimilor, cari în măsură mai mare ori mai mică, după puteri, au contribuit la înfăptuirea așa de strălucită a gândului care ne-a venit dela românul de inimă dr. Vasile Mester.

In numele celor câteva mii cari citesc cele 1176 exemplare ale „Poporului Român”

Red. „Românului”.

INFORMAȚIUNI

Arad, 18 Martie n. 1912.

Mersul vremii

Buletinul institutului meteorologic anunță ploi, la sudvest neînsemnată urcare în temperatură.

Prognostic telegrafic: pe alocurea ploi, la vest și sud vreme moderată.

Temperatura la amiază a fost de 2.8 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grân pe aprilie	Cor. 11'63
” ” maiu	” 11'61
” ” octomvrie	” 10'84
Secară pe aprilie	” 10.05
” ” octomvrie	” 9.01
Cucuruz pe maiu	” 8.72
Cucuruz pe iulie	” 8.69
Ovăs pe aprilie	” 9'93
” ” octomvrie	” 8'40

Salutul păcii.

S'au primit următoarele telegrame.

D-lui V. Goldiș.

„Te felicităm! Salutăm pacea și pe bravii luptători ai românismului. Trăiască comitetul național! Trăiască „Românul”.

Redactorii universului: Mircea Rusu Șirianu, Corneliu Scurtu, Alexandru Orescu, Mihail Negru, Iova, Leontin Iliescu, C. Cosco, I. Șurculescu, Cernăteanu, Al. Tisescu, Bălăceanu.

„Românului”:

„Preoții tractului protopopesc gr.-cat., al Biei, salută cu mare însuflețire și multă bucurie împăcarea intrupată spre

fericirea neamului nostru între conducătorii partidului național român din patrie.

Iosif Lita, Ioniță Brad, Vasile Mărginean, G. Micu, George Tufan, Eugen Circa, Ioan Gligor, Ioan Oltean, Emil Faust, George Negrea, Ioan Trif, Alecsă Trif, Vasile Călugăr, Ioachim Langa, Ioan Moldovan, Victor Barna, Alimpie Costea și Vasile Smigelschi.”

In temniță. Pentru că la alegerile din 1910 a făcut propagandă pentru d. Aurel Lazăr, candidatul naționalist al cercului Tinca, bravul român d. Petru Jurescu, student în drept, și-a primit luni din partea tribunalului Orăzii osânda de 10 zile temniță.

Recomandăm pe d. Jurescu tinerimei noastre universitare cu zilele lui de puscărie împreună.

Mecenatului Stroescu. In numele sinodului parohial aduc mulțumită călduroasă marelui Mecenat și sprijinitor al culturii românești, d-lui Vasile de Stroescu, carele s'a îndurat prea grațios la stăruința neobosită a subscrierului de a dăruia un ajutor în sumă de 500 cor., pe seama parohiei noastre române ortodoxe din Târlungeni, protopopiatul și ctul Brașovului. Târlungeni 2-15 martie 1912. Dimitrie Manole, paroh român ortodox.

Personale. Cu privire la conflictul ivit în familia unui fruntaș al societății românești din Arad, pe care ziarele maghiare din Arad și chiar din Budapesta l'au exploatat după cuviință, îmbogățindu-l cu tot felul de exagerări — suntem în plăcuta situație de a constata, că acel conflict ivit din pură neînțelegere s'a aplanat și că toate demersurile oficiale au fost retrase de cei în drept.

In chestia teologilor noștri din Cernăuți. In numărul de ieri al „Românului” am publicat o serie de acte pe cari ni le-au trimis teologii ardeleni și ungureni din Cernăuți pentru a răspunde unor învinuiri și atacuri ale „Foi Poporului” din capitala Bucovinei.

La sfârșit am alăturat câteva rânduri ale corespondentului nostru de acolo, cari acuzau pe teologii noștri de o năvală cu bastoanele în localul redacției numitei foi.

Acum primim dela cei vizați o telegramă care declară de neadevărâte afirmațiile corespondentului nostru.

Până la informații mai sigure și mai detaliate ne mărginim să observăm că noi suntem datori cu toată încrederea față de corespondenții noștri — și încrederea noastră desăvârșită e cea dintâi condiție a legăturilor cu dânșii.

Meeting românesc în Cernăuți. Pentru a se paraliza intențiunile rutenilor, cari vor cu orice preț să desființeze caracterul național al bisericii din Bucovina, românii au emis ideea convocării unui mare meeting la Cernăuți, unde se va discuta această arzătoare chestiune.

Trebuie să se pună stavilă manoperilor rutenilor și toată suflarea românească se agită în vederea convocării meetingului.

Convocare. Membrii Reuniunii femeilor române din Arad și provincie sunt cu onoare invitați să binevoiască a lua parte la

Adunarea generală

care se va ținea duminică ia 11/24 martie ora 4 d. a. în localitatea Asociațiunii culturale aradane (în curtea bisericii catedrale).

Arad, 4/1, martie 1912.

Sofia Beleş,
vice-prezidentă.

Călătoria ministrului de războiu. Din Viena primim știrea, că în 20 martie n. cav. Afferberg ministru de războiu, colonelul Boog din statul major, șeful secției I al ministerului de războiu însoțit de către majorul Cioban din statul major și căpitanul Döry vor pleca la Triest, unde vor azista la serbările lansării pe apă a dreadnoughtului „Tegethof”.

Activitatea societății ortodoxe române. Societatea ortodoxă națională a femeilor române a inaugurat duminică o nouă bibliotecă populară, a 16-a în București. Această bibliotecă va purta nu-

mele de „Nicolae Predescu, volumele fiind dăruite de d-na Maria N. Predescu în amintirea bărbatului ei.

Pentru cei 16 eroi din Oradea-mare. Din București se scrie: După mai multe consfătuiri, între fruntașii naționaliști, s'a hotărât ca luni 5 c., orele 9 seara, să se ție prima întrunire a comitetului. Întrunirea va avea loc în case d-lui D. C. Butculescu, președintele societății „Comemorarea”. In această întrunire se va hotărâ în mod definitiv programul meetingului.

Dela Academia română. Ni-se scrie: Academia română din București a ținut vineri la orele 2 d. a. ședință sub președinția d-lui Chintescu, vice-președinte al Academiei.

De față au fost toți membrii.

D. Chintescu regretă în numele Academiei, atentatul încercat împotriva lui Victor Emanuel, regele Italiei, care este și membru onorific al Academiei române.

Cu această ocazie se dă citire și unei telegrame adresate familiei regale italiene din partea Academiei române în care se vestește atentatul și se urează regelui Victor Emanuel viață lungă întru propășirea Italiei.

D. Al. Xenopol vorbește despre viața și marile fapte de român ale lui Nicolae Cretulescu.

Arată, cum deși boer de neam, Kretzulescu a ținut totuși să ridice profesiunile libere cari pe acele vremuri erau în mâinile străinilor. A plecat la Paris și sfătuit de socialistul Charles Fournière a îmbrățișat medicina, absolvând-o cu succes și obținând, pe atunci fiind primul român, diploma de medic.

Intors în România ca medic, înființează împreună cu drul Davila școala națională de medicină, premergătoare facultății de medicină de azi.

Vorbește apoi de toate faptele mari de român ale lui Kretzulescu, cât a fost ministru și mai în urmă.

Alegere de deputat sinodal în Arad. Ieri, duminică, a avut loc în Arad alegerea de deputat sinodal.

Au fost candidații dnii: Iosif Moldovan, directorul școalelor conf. gr. or. din loc, dr. Iustin Marsieu, dr. Sever Ispravnic și Aurel Petrovici, adv. în Nădluc.

Voturile s'au împărțit în modul următor:

Iosif Moldovan	110 voturi
dr. Iustin Marsieu	88 ”
dr. Sever Ispravnic	68 ”
și Aurel Petrovici	46 ”

Alegerea a fost condusă de către d. Nicolae Mihulin profesor seminarial, ca președinte, iar membrii de încredere au fost d-nii dr. Romul Veliciu și inv. Dimitrie Popovici. Notar al alegerii a fost d. Ioan Ardelean inv. la școala de aplicație.

Dr. Ioan Borcia și meserieșii. Cum mult regretatul profesor dr. Ioan Borcia, s'a numărat între calzii sprijinitori ai clasei noastre de mijloc, și cum prin conferințele sale a contribui la luminarea meseriașului nostru, „Reuniunea sodalilor români din Sibiu”, întru eternizarea memoriei lui, pune temeiu cu cor. 10 la „Legatul dr. Ioan Borcia” al fondului episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăcelilor și cu scop de a ajuta copiii scâpătați din Săliște, aplicați la meserii. La legat au mai dăruit: familia Tordășianu cor. 5, dr. Vasile Stan, prof. sem., Ioan Chirca, notar, (Săliște), Aurel Decei, notar, (Gurarăului), Ioan Iliu, notar (Orlat) și Ioan Mihu, paroh (Laz) câte 1 cor.

Cine va fi urmașul papei Pius X? Romano-catolicii din Canada sunt convinși, că urmașul papei Pius X va fi cardinalul O'Connell din Boston, O'Connell se bucură de mare popularitate la Roma. Se spune, că atotputernicul secretar al Papei, cardinalul Mery del Val, ar sprijini candidatura lui O'Connell.

Desmintirea căsătoriei principesei Elisaveta a României. O telegramă din Paris desminte svonul proiectului de logodnă al prințului Boris al Bulgariei cu principesa Elisaveta, fiica priepilor moștenitori ai României.

Numai pentru acei fumători

cari având în vedere sănătatea lor
jertfesc cu 1—2 fileri mai mulți pe zi

Specialitate „Club”

120 foite 20 tileri
70 foite 12 tileri
0 cutie tuburi (100) 70 tileri

La sfatul medicilor sunt atât foile cât și
tuburile libere de Bronn și materie
de tipar, precum și grăsimi (aşanumita
„Anbré”) dar totuși ori-ce tub și ori-ce
foiță are marca și iscălitura fabricantului
„Modiano” împreună cu presiune de apă.

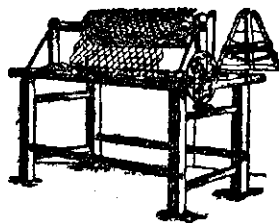
Se poate cumpăra în or-ice trafică. — De-
posit la Huszerl M. Trafică de spe-
cialități, Arad.

**Cel mai mare depozit de
încălțăminte din Lugos.**

Ghete de box veritabil, schewreazuri ori lac
elegante și solid lucrate, pentru domni 9
cor., pentru dame 8 cor. Pot fi cu șirete,
cu nasturi ori fără. Ghete de box pentru
dame numai 7 cor. Ghete de box pentru
copii dela 1—5 ani cor. 2:60, dela 5—10
ani cor. 3:60, dela 10—15 ani cor. 5:60.
Celui-ce nu va fi mulțămît cu ghetele tri-
mise, i-se vor retrimite banii. — Cremă
și locuri de gumă la fiecare păreche gratis.

EBERSTEIN HENRIK,
pantofar în Lugos.

Cele mai ex-
celente instru-
mente pentru
săparea de

fântâni arteziene le pregătește
și expediază

Várady Lajos,

fabrică de instrumente
Hódmezővásárhely,
VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, co-
munele, singuraticii: singuri pot face să-
parea cu instrumentele mele.

Primlucrător mijlocesc.

Recomand și mașini pen-
tru impletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții.

Teșetorie artistică

Schmidt János és Társa

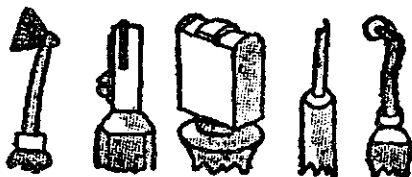
Pécs, Király-utca 21.

Disina la expoziția din Budapesta, Seghe-
din și Cincibiserici (Pécs).

Pregătim totfelul de pânză, damast,
rufe pentru pat, ștergere, pânzături,
servete, perini, albituri pentru domni
și dame. — Trusou complet pentru
domnișoare.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobo-
tarilor precum și pielarilor unelte
de branșe, calitate bună, prețuri
moderate. — Comersanților se dă
rabat. — Catalog gratuit și francat.

„LANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou pro-
duct igienic pentru
curățirea și infu-
musețarea feței. —
înlătură petele gal-
bine, bucele pri-
nuite de infierbân-
șeli, sgrăbunțe și alte
necurățenii de piele.

Crema aceasta ziua
se poate folosi mult
mai cu succes.
teglă 1 coroană.

„Laner” pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la
băluți, saioane și de zilnic folos,
care acoperă încreșturile și e cu totul nestrăcioasă. În
cutiile: roză, aibă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Laner” săpun 1 bucată 60 fileri.

„Laner” pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Laner” apă pentru gură Bună pentru dinții
scorburoși și grin-
geii burețoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă
cor. 1:60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Laner” esență pentru păr Excelentă pentru
înlăturarea mă-
treței și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri.

„Laner” pomadă pentru creșterea părului. 1 te-
glă 2 coroane.

„Laner” vâpseală pentru păr pentru a colora în
negru, brunet ori
în blond părul sur și cărunt. Nereușita colorii e exchisă
La comanda să se noteze că părul încăruntit în ce culoare
să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„Laner” apă care face părul blond

Pentru a văpsi în timp scurt, în băl, aurii, părul blond,
roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discreță și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacțiilor numai „Preparatele
lui Rudolf Laner” teșite din farmacia sa ca valoare și se
pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare” alui Rudolf
laner, Temesvár, Gyárváros Fő-ut 70.

ELSO LIPPAI HORDÓ-GYÁROS ALAPITATOTT 1835.

© WESZELY

Pregătește: butoaie, vane

în ori-ce mărime; din lemn de stejar
uscat și alb, pe lângă garanță. — Pri-
mește ori-ce comandă mare, aranjament
compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

MARE DEPOZIT:

FURNISORUL CURȚII REGALE ROMÂNE

WESZELY BÉLA

PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE,
LIPOVA.

Roth Frigyes,

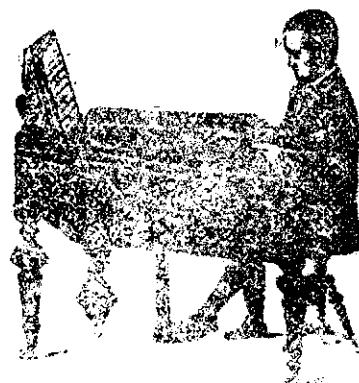
măcelar și cărnățar,
Alba-Iulia — Gyulafehérvár.

Sétetér Nr. 5. (lângă Hotel Europa)

Are de vânzare zilnic, carne proas-
pătă, de vită, porc, vițel, oaie, miel,
de porc afumată, apoi totfelul de
cârnățării, slănină și unsoare, în
mic și mare. — La cerere trimite
în cane proprii unsoare proaspăt
topită. Expediție promptă fie prin
poșta fie ca marfă. Cereți prospect.

TIMBALE!

Timbalele inventate de mine, cele mai
moderne, cu organism dublu de oțel, foarte
trinitice și de o rezonanță deosebită se pot
comanda numai dela mine, cu prețurile
cele mai moderate, pe lângă ga-
ranție de 5 ani.

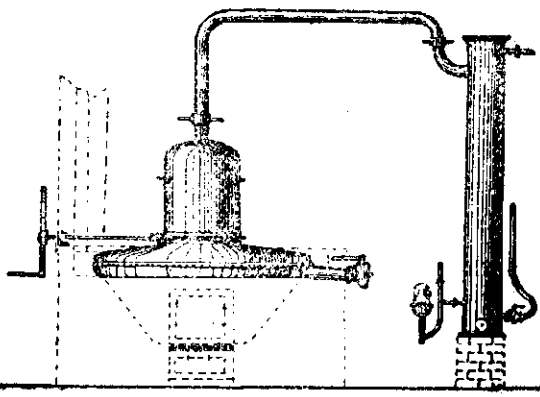
Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbale.
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurile, la cerere, se trimit gratis. Cores-
pondența intrucât se poate să se facă în limba
ungurească, germană sau sârbească.

Arányi Adolf, fabrică de obiecte de aramă

Ujpest, Lörincz-u. 7. (în casa proprie.)

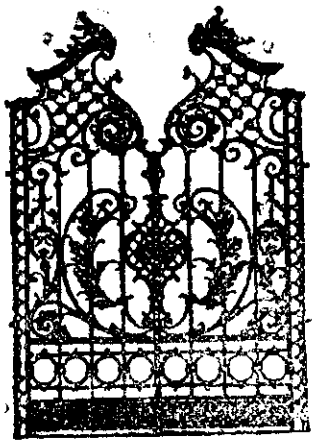
Fabrică și livrează, în cea mai excelentă execuție: **CAZANE** de fier

rachie, precum și garnituri complete pentru fabrici chimice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimis gratuit.

FRITZ W. LOEW,

lăcătuș artistic și pentru clădiri.

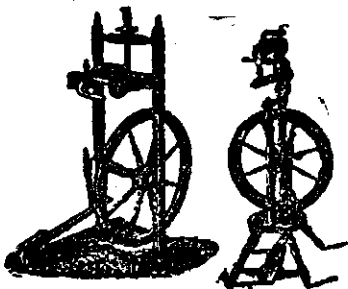
Sibiu, Potschengasse Nr. 11.

Se recomandă la ori-ce lucrări de lăcătușerie artistică și pentru clădiri precum: strângerea în fier a clădirilor, pregătire de balcoane, foisoare, îngrădituri la morminte, porți, case de păstrare contra incendiului, basreliefuri precum și picse pentru biserici. Lucrează și după desen cu prețuri ieftine.

Premiat la expoziția industrială din Sibiu în 1903.

Roate de tors

din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, să află de vânzare la

Emil Krauss,

strungărie și atelier cu putere motorică.

Sibiu — Nagyszeben,

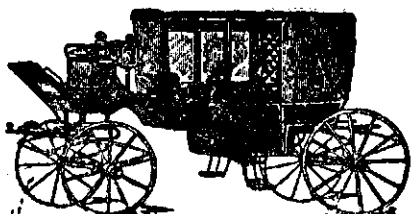
Margarethengasse Nr. 5.

Ori-ce roată ce nu merge bine să primește înapoi.

Heinrich Rastel

fabricant de trăsuri,
Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin în depozit cele mai moderne trăsuri, precum și tottelul de căruțe.

Primesc ori-ce lucrare de reparare și transformare, văpsire și pregătire de șele în preț foarte ieftin.

Pentru bolnavii de stomac!

Tuturor cari suferă de stomac, fie în urma răcelii, ori-că și-a prea încălecat stomacul, fie că n'are poftă de mâncare, ori mistuie greu, ori-că și-a stricat stomacul prin mâncări prea reci, ori prea ferbinți, prin o viață neregulată, având astfel cauză de stoame, cărcei, dureri, mistuire grea, le recomandăm:

Vinul aromat Hubert Ullrich,

singurul remediu bun de casă, recunoscut de lumea medicală.

Acest vin aromat este pregătit din burușeni de leac și din vin bun, întărește și dă viață organului de mistuire al omului. Vinul aromat liniștește durerile și intrând în sânge are calitatea de al re'noi.

Prin întrebuințarea la timp a vinului aromat se vindecă toate morburile. Astfel să nu întârzie nimeni de a-l încerca. Simptoame, ca dureri de cap, răgăieli, arderi în stomac, zari obvia la boalele cronice de stomac, — toate dispar după o scurtă întrebuințare.

NEREGULARITĂȚI DE SCAUN precum și urmările lui, colice, palpitări de inimă, insomnie, suirea sângelui în ficat, hemoroide, se vindecă sigur prin vinul aromat. Vinul aromat influențează în mod hotărât, îndepărtând din stomac și intestine, materiile stricăcioase și de prisos.

PALIZENIA, ANEMIA, SLĂBICIUNEA, toate sunt urmările unei grele mistuiri, a unei formări defectuoase a sângelui și funcționării neproblice a ficatului. Și la astfel de persoane se poate observa: insomnie, dureri de cap, etc. . . . Vinul aromat dă un nou impuls vieții slăbite. Mărește apetitul, ajută mistuirea, regulează schimbarea materiilor în stomac, influențează formarea sângelui, calmează nervii și dă vioiciune. Multe scrisori de mulțumită și recunoștință dovedesc pe deplin aceasta.

Vinul aromat se poate cumpăra în butelii de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Aradu-nou, Glogovácz, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, Hidegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Szt.-Péter, Perjamos, Szemlak, Szarafalva, Nagylak, Palota, Alberti, Mezőhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Kurtics, Ujszentanna, Pankota, Sijingya, Taucz, Szlatina, Baja, Kaprucza, Brestzovácz, Rékás, Gyarmata, Bruckenau, Zsadány, Szent-András, Kis-Becskerek, Mehala, Temesvar.

Trimite de altfel și farmaciile din Arad, vin aromat în ori-ce parte a țării.

Să cereți expres:

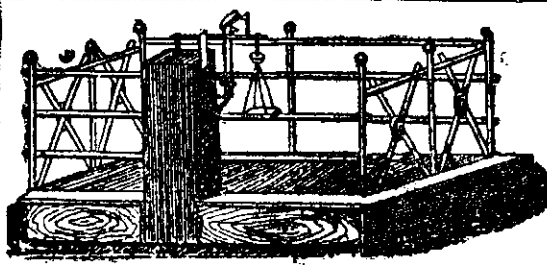
Vin aromat »Hubert Ullrich!«

Vinul meu aromat nu e o compoziție tainuită: constă din vin de Malaga 450-0, esență de vin 100-0, Glycerin 100-0, Vin roșu 240-0, zamă de tățăș 150-0, de cireșe 320-0, Anis rădăcină americană, á 100. — Din aceste se face mistura.

Tokodi Testvérek,

fabricanți de cumpene.

Hodmezővásárhely, — Szeged,
Lánc-utca. Bokor-utca 10.

Recomandăm comercianților, proprietarilor de mori, agricultorilor și măcelarilor

cumpenele

noastre, pregătite din cel mai bun material. Cumpene, cântare decimale din fier cu balanțe de oțel, infracturabile, autentificate. — Pentru România livrare și neautentificate. Comercianților le dăm rabat — Catalog la cerere trimitem cu reîntorcerea poștei.

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă: **GHETE AMERICANE ȘI FRANCEZE** cusute cu mâna în atelierul propriu precum și **GHETE GATA**, format modern pentru bărbați, femei și copii. *Galoși, ghete comoade și pentru gimnastică.* Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

